

PRAMUKHANDHRA

28th Year of Publication

We carry the news and views of Telugus

వ్యవస్థాపకులు
శ్రీ గోపాళి శ్రీ రామారావు

28 వ సంవత్సరం

ప్రముఖవార్త

₹.15
జనవరి 2022

THE ONE AND ONLY TELUGU MAGAZINE CIRCULATED IN USA, UK, CANADA, GERMANY, AUSTRALIA, MAURITIUS, SOUTH AFRICA, UAE, KUWAIT, SINGAPORE, MALAYSIA & ALL OVER INDIA

శ్రీ వి ఎల్ దత్ గారి "అడుగుజాడలు" యువతకు అనుసరణీయం

చెన్నైలోని ఒక స్టార్ హోటల్ లో ఉపరాష్ట్రపతి గౌరవనీయులు శ్రీ వెంకయ్యనాయుడుగారిచే డాక్టర్ వి ఎల్ ఇందిరాదత్ ప్రాసిన “డాక్టర్ వి ఎల్ దత్- గ్లింపసన్ ఆఫ్ ఏ పయనీర్స్ లైఫ్ జర్నీ “ పుస్తక ఆవిష్కరణ సభ కనులవిందుగా జరిగింది. ప్రస్తుతమున్న కోవిడ్ నిబంధనల రీత్యా తక్కువమందినే ఆహ్వానించినా , కార్యక్రమాన్ని యూ ట్యూబ్ లో ప్రత్యక్ష ప్రసారానికి ఏర్పాట్లు చేసినందువల్ల అందరూ ఆ చక్కని కార్యక్రమాన్ని వీక్షించే అవకాశం కలిగింది. ఈ సభకు తమిళనాడు గవర్నర్ శ్రీ ఆర్ ఎన్ రవి ,రాష్ట్ర యువజన సంక్షేమం,క్రీడాభివృద్ధి శాఖామంత్రి శ్రీ వి మెయ్యనాథన్ పాల్గొన్నారు. శ్రీమతి కవితదత్ వందన సమర్పణ గావించారు. శ్రీ వెంకయ్యనాయుడు మాట్లాడుతూ శ్రీ దత్ గారి జీవితం నేటి యువతరానికి ఆచరణీయమని , ఆయన అంచెలంచెలుగా ఎదగడం , దత్ గారు ప్రజల మనిషిని , ఆయనవద్ద పనిచేస్తున్న ఉద్యోగుల జీవన విధానాలను తెలుసుకుని వారిని ఆదుకుంటూ , ప్రోత్సహిస్తు వుండేవారని , వ్యాపారంతో పాటు కుటుంబం , స్నేహితుల సంక్షేమంలోను శ్రద్ధ వహించేవారని , అజానుబాహు అందగాడు అంటూ , దత్ గారి లోని పలు కోణాలను ముఖ్యంగా మానవతా కోణాన్ని శ్రీమతి ఇందిరా దత్ అద్భుతంగా ఆవిష్కరించారని ప్రశంసించారు.

ఇదే పుస్తకం “ అడుగుజాడలు “ పేరుతో తెలుగులోను ప్రచురితమయ్యింది. శ్రీమతి ఇందిరా దత్ గారు తన ముందు మాటలో శ్రీ దత్ గారి అర్ధాంగి గా నాకు ఆయన గురించి విస్తృతంగా తెలిసిన విషయాలను పంచుకుంటున్నానన్నారు. ఆయన పారిశ్రామికవేత్తగానే మీకు తెలుసు , కాని ఆయనో గొప్ప మానవతామూర్తి. ఆయన ఇష్టాఇష్టాలు , ఆయన ఆలోచనలు , ఆదర్శభావాలు , పాటించిన దాంపత్యధర్మం ,కుటుంబబంధాలు,ముఖ్యంగా ఆయన నిర్దేశించుకున్న గమ్యం అది అందుకోవడానికి ఎంచుకున్న మార్గం తెలుపడం నా కర్తవ్యం.ఈనాటి యువతరానికి దత్తుగారి మార్గం వారి లక్ష్యం దారిదీపాలుగా నిలుస్తాయని భావించినందువల్ల ఈ పుస్తకాన్ని తీసుకువచ్చానని తెలియపరిచారు. ఈ పుస్తకం ద్వారా దత్ గారి వ్యక్తిత్వం , లక్ష్యం , చదువు , కళ , సంభాషణ చాతుర్యం , ప్రవర్తన , కుటుంబసభ్యులపట్ల మమకారం ,గురువుల ఎడ గౌరవం , దేవుని పై భక్తి ,సంస్కృతి సాంప్రదాయల పట్ల అభిరుచి ,స్నేహానికిచ్చే విలువ , ఉద్యోగులపట్ల వున్న ప్రేమ , వ్యాపారంలోని నిబద్ధత , దక్షత ఇలా పలు కోణాలను తెలియజేసారు. దత్ గారు పొగడ్డలకు ప్రశంసలకు పొంగిపోకుండా వాటిని స్ఫూర్తిగా తీసుకుని ముందుకు వెళ్ళడం , పిల్లల నుండి పెద్దల వరకు ఆయన మెలిగినతీరు ఇలా చాలా విషయాలను చక్కటి ఫోటోలతో అందించారు. పుస్తక రచనకు తీసుకున్న కంటెంట్ దానిని ప్రజెంట్ చేసిన తీరు ఆకర్షణీయమైన గెటప్ బాగుంది.శ్రీ దత్ గారు అంత ఉన్నత స్థాయిలో ఉంటూ ఏమాత్రం గర్వం లేకుండా మానవతావాదిగా అందరి హృదయాలలో నిలిచిపోయిన ఘట్టాలను , గుణగణాలను విశ్లేషించడం అర్ధాంగిగా శ్రీమతి ఇందిరా దత్ గారికే సాధ్యం. అందరూ తప్పక చదవవలసిన పుస్తకం.

- గోపేటి వెంకటేశ్వరరావు

ప్రముఖాంధ్ర

ప్రపంచ తెలుగుల మానస పత్రిక

జనవరి 2022

సంపుటి : 28

325

సంచిక : 1

నిర్మలమగు మనస్సు! నీతిర్మయ నిదాన విధానము!
నిష్కళంక సేవ చేయు నాయకులుండిన స్వర్ణమేల మనకు!
 - ప్రత్యహము! ప్రత్యవేక్షిత! నరనశ్శలిత ఆత్మలుండిన అవినీతి ఉండునా? అవని నసహనముండునా? -

మ నమున మంచినీ తలపము. మంచి పనులను చేయము. మంచి పనులు చేసే వారిని హర్షింపము. మచ్చుకు మంచి కొంత కనబడి ననూ మననీయం. మనం చేసే వికృత పనులను మనం చేస్తూ, దైవం (పోనీ ప్రజలే అనుకోండి) అనుకూలించలేదని బాధపడతాం.

వినువురుషుడు గావింపని

పనుల కడైవమని యెట్లు ఫల మొనరించున్-

మనం చేయవలసిన పనులను మనం చేయకుండా, యాగాలు, యజ్ఞాలు చేసి పనులను సాధించాలంటే ఫలమిస్తుందా! ఇవ్వనే ఇవ్వదు.

అందుకే పూర్వులు, పెద్దలు, సిద్ధులు, మునులు సచ్చీలమును పెంచుకొన వలెనని, ప్రేమను జీవితాదర్శముగా చేసుకోవలెనని, ప్రేమకు లక్ష్యము ప్రేమగానే ఉండవలెనని, ప్రేమే ఏకైక జీవిత ధర్మమని, అన్ని మతాలలోనూ, అందరు మత పెద్దలూ చెప్పారు. ఈ మత పెద్దలందరికన్నా 'మహాభాగవతం' మరో మెట్టెక్కువగా చెప్పింది:

“పరహితము సేయు నెవ్వడు

పరహితుండగను భూత పంచమునకున్

బరహితమె పరమ ధర్మము

పరహితునకు నెదురు లేదు సర్వేందు ముఖీ!- అన్నారు పోతనగారు. పో- 'తన' అంటే తనదైన తపన లేనివాడు, పరహితము కోరువాడు అన్నారు 'మహా భారతం'లో కూడా

విచ్చలవిడి నిందియముల

వెచ్చటికైన జనంగ నిచ్చిన నరకము - అంటూ హెచ్చరించారు. ప్రస్తుతం దేశంలో జరుగుతున్న విచ్చలవిడి పనులే రచ్చకెక్కి చిచ్చును పెడుతున్నాయి. డబ్బున్న వానికీ, అధికారం ఉన్నవానికీ, అధికారం కోసం ఆరాటపడేవానికీ, సంపాదించిన సిరిసంపదలు తృప్తినివ్వడం లేదు. ఇంకా ఇంకా కావాలనే బలీయమైన కోరిక పెరిగి అవినీతికీ, అధికారదాహానికీ, అరాచకానికీ, హింసా ప్రజ్వలనకూ బాటలు వేస్తూ, దేశభవిష్యత్తును బీటలు వారింపచేస్తున్నది. ఒకప్పుడు ఏకఖండంగా ఉన్న జంబూద్వీపం ఖండ, ఖండాల్నిపోయింది. భరతవర్షంగా ఉన్న భారతదేశం నేపాల్, భూటాన్, చైనా, పాకిస్తాన్, ఆఫ్ఘనిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్, కాంబోడియా (కాంబోజి)గా విడివడి, ఇప్పుడు కాశ్మీర్ కూడా కబళింపులకు గురియవడమే గాకుండా, దేశమును

రాష్ట్రాలుగా విడిపోనిచ్చింది. అలా కొన్ని రాష్ట్రాలు మరల అంతరాష్ట్రాలుగా విడిపోవడానికి పావులు కదుపుతున్నాయి.

గురువూ లేడు, శిష్యుడూ లేడన్న తత్వవేత్త జిడ్డు కృష్ణమూర్తిగారు సహితమూ 'ఒకే జాతి - అది మానవజాతి!

ఒకే ధర్మం - అది విధి నిర్వహణా ధర్మం!

ఒకే సత్యం - అది 'ప్రేమ' అన్నారు!

నిష్కంఠక ప్రేమను హృదిని నిలిపి

సర్వజీవుల కుపకృతి సలుపకున్న-

పుట్టిఫలమేమీ నరుడిగా పుడమియండు

ఇంతకన్నను వేరెద్ది ఎరుకపరుతు' అన్నారు భగవాన్ శ్రీ సత్యసాయి.

అంటూనే ప్రతి మానవుండును బ్రతికి నుండుట స్వార్థంబునకు కాదు, సంఘ సేవ చేయుటకేనన్న శ్రేష్ఠ భావంబుతో మెలగుచుండిన మేలు కలుగు! - అన్నారు.

ప్రేమ రూపంబు బ్రహ్మంబు ప్రేమమయము

ప్రేమప్రేమతో సంధింప నీచుమగును

కాన ప్రేమను గట్టిగా కలిగియున్న

అద్వితీయంబు నొందంగ అర్హుడగును!

అన్నారు ఆ మహనీయుడు నిత్యనిరంజనుడైన సత్యసాయి.

నిర్మలమగు మనసు! నిష్కళంకపు సేవయు! నిరతము నెఱపు నాయకు లుండిన ఈనాడు భూలోక స్వర్గం గాకుండా ఉంటుందా? దేవతలు అవధూత లవతరించిన భూమి! దేవుడనేక మారులు నరునిగా అవతరించిన పుణ్యభూమియందు అవినీతిని, అధర్మాన్నీ, స్త్రీల పట్ల జరిపే అత్యాచారాల్నీ అణగద్రొక్కే అరివీర భయంకరులైన యువతరం తరలి రావాలి! ఓ వందమంది సత్రీలురైన ధీరులు ముందు కొచ్చిననూ - ఈ దేశం నిత్య కల్యాణం జరుపుకుంటూ పచ్చతోరణం కట్టు కుంటుంది.

బుధజన విధేయుడు

- గోపాణి శ్రీరామారావు

(జూలై 2013)

Founder Editor : GOTETI SRI RAMA RAO, Editor : GOTETI VENKATESWARA RAO

Printed, Published & Owned by G.V.RAO, Associate Editor

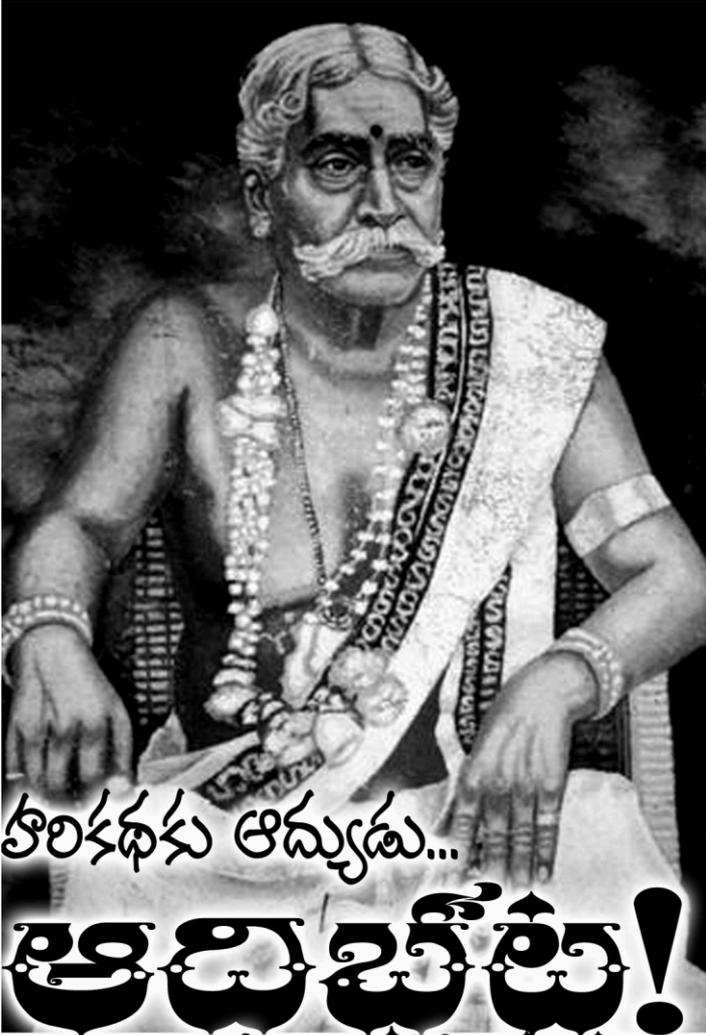
at GOTETI GRAPHICS, 16 (64), Thambiah Reddy Road, West Mambalam, Chennai - 33.

Phone : 91-44-24742091, 91-44-23716322, 91-44-24894145 - Tele Fax : 91-44-23716322

www.pramukhandhra.org/E.mail : pramukhandhra95@gmail.com

YEARLY SUBSCRIPTION : RS. 216/- PROMOTERS SUBSCRIPTION : RS. 2116/-

కొరికథకు ఆద్యుడు...
ఆదిభట్ట!
నారాయణదాసు

‘హరికథ’ అంటే హరికి సంబంధించిన కథలు. అంటే భగవంతునికి సంబంధించిన కథలు. ఈ కథలు మహాభారతం, రామాయణం, మహాభాగవతం, పురాణాలు మొదలైన వాటినింటినుండి తీసుకొని గానరూపంలో కీర్తించడం. అలా హరికి సంబంధించిన కథలను గానరూపంలో కీర్తించేవారికే ‘హరిదాసు’ అని పేరు. ఈ హరికథాగానం అనే కార్యక్రమంలో హరిదాసు చేత చిడతలు ధరించి, మృదంగం, వయోలిన్, హార్మోనీ వాద్యబృందంతో కలిసి ఎంతో రసరమ్యంగా కీర్తిస్తారు. అందు మధ్యమధ్యలో ఉపకథలు, హాస్యోక్తులను జోడించి హరికథకు మంచి ప్రాచుర్యాన్ని కల్పిస్తారు. అటువంటి ‘హరికథ’ను మొదట పరిచయం చేసిన ఆదిభట్ట నారాయణ గాసు గారి గురించి కొంత తెలుసుకొందాం...

ప్రపంచంలో పెక్కుప్రతిభలు ఒక్కచోటే ఉండేవారు మిక్కిలి అరుదు. అట్టి బహుముఖప్రజ్ఞాధురీణులలో అవతారమూర్తి, ఆంధ్రవిద్యజ్యోతి, “హరికథాపితామహ” శ్రీమదజ్ఞాదాదిభట్ల కులశేఖరులైన నారాయణదాసు వర్ణులు ఒకరు. దేశంలోని రసజ్ఞులందరు ‘పుంభావ సరస్వతి’ అని కొనియాడినవారు. నవరసభరితంగా కథా గానం చేయటంలో అందెవేసిన వేయి. ఒక్క తెలుగు జాతికే కాక యావద్భారతదేశానికి చిరస్మరణీయులు. నారాయణదాసు శ్రావణ బహుళ చతుర్దశి, 1864 ఆగష్టు 31న, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని విజయనగరంజిల్లా అజ్జాడ అనే గ్రామంనందు ఆదిభట్లకులమందు భరద్వాజ

గోత్రమున, వేంకటచయన, లక్ష్మీనరసమాంబలకు జన్మించారు. ఈ పరమభక్త్యగ్రేసరుడు హరికథ అంటే ఏమిటో తెలియనికాలంలో మన ఆంధ్రదేశానికి దాన్ని రుచి చూపడమేకాక పలువురికి ఉపదేశించిన మహోపాధ్యాయుడు. హరికథలకు సంస్కృతాంధ్రసాహిత్యములుండాలి. ఈయనకు పూర్వోక్తమైన శక్తులేకాక ఉభయభాషలయందు మంచిగా కవిత్వం చెప్పే నైపుణ్యం కూడా ఉంది. నారాయణదాసు బహుభాషా భిజ్ఞుడు - నృత్య సంగీతాదికళలలోనేకాక సంస్కృతం, ఆంధ్రం, ఆంగ్లమే కాక ఇంకా పర్షియన్, ఉర్దూ మొదలైన ఇతర భాషల్లో కూడా మహోవిద్వాంసుడు.

విజయనగరంలో ఆ రోజుల్లో సర్వవిద్యలూ తాండవిస్తూ ఉండేవి. ఈ వర ప్రసాదునకు శ్రుతిమాత్రంచేత అవన్నీ స్వాధీనపడ్డాయి. విజయనగర సంస్థాన ప్రభువులు ఈయనను సకలవిధాలుగా గౌరవించి చరితార్చనలైనారు. విజయనగర సంగీతపాఠశాల ప్రధానాధికారిగా కూడా నియమించి పూజించారు.

దాసుగారు తెలుగున రచించిన హరికథలు జానకీశపథం, రుక్మిణీకల్యాణం, గజేంద్రమోక్షం, ప్రహ్లాదచరిత్ర, ద్రువోపాఖ్యానం, మార్కండేయోపాఖ్యానం, భీష్మ చరిత్రం, సావిత్రిచరిత్రం, యథార్థరామాయణం మున్నగునవి ముఖ్యమైనవి. హరికథలేకాక శతకాలను (శ్రీరామచంద్రశతకం, కాశీశతకం), కావ్యాలను (ఉమర్ ఖయ్యాం, బాటసారి), జగజ్జ్యోతియను వేదాంతగ్రంథం, తారకమను శృంగార ప్రబంధం, ‘నవరసతరంగిణి’ అను సంగీతశాస్త్రగ్రంథాల్ని కూడా రచించారు.

అసంఖ్యాకులైన హరిదాసులకు మార్గదర్శియై వారి భుక్తికి, ముక్తికి దారి చూపించిన మహనీయులు. శిష్య వాత్సల్యంలో ఈయనకు సాటి ఎవరూ ఉండరని కూడా ప్రఖ్యాతి ఉంది. అభినవాగతులైన శిష్యులందరికీ సర్వసదు పాయాలను దాసుగారే సమకూర్చేవారు.

దేవదత్తమైన గంభీరకంఠారావము ఆయన జన్మ స్మృత్యము. అందుచేతనే, ఆ రోజుల్లో మైసూరు మహారాజంతటివాడు శ్రీదాసుగారి గాత్రాన్ని ఫోనోగ్రాముద్వారా రికార్డు చేయించుకొని తరచూ వినేవాడట! హరికథావాఙ్మయ ప్రాచుర్యానికి, హరికథా ప్రదర్శన నైపుణ్యానికి మూలపురుషులు శ్రీ నారాయణదాసు గారు! కనుకనే వీరు ‘హరికథా పితామహ’ బిరుదానికి సర్వవిధాల పాత్రులయ్యారు.

దాసుగారి ప్రియశిష్యులు ‘హరికథాకేసరి’ నేతి లక్ష్మీనారాయణ భాగవతులచే విజయవాడ సత్యనారాయణపురము శివాలయావరణంలో ఆగమోక్తంగా తేది 25-1-1951న ప్రతిష్ఠచేసిన శ్రీనారాయణదాసు శిలావిగ్రహానికి గత 66 సంవత్సరాలుగా పూజాదికాలు జరిపి శ్రీవారిజయంతి (శ్రావణ బహుళ చతుర్దశి) మరియు వర్ధంతి (పుష్యబహుళపంచమి) ఆరాధనోత్సవాలు శిష్యప్రశిష్యులచే నేటికీ ఘనంగా కొన సాగుతున్నాయి.

సంగీత సాహిత్యాల్లో సహజపండితుడూ, సుందరాకారుడూ శ్రీ నారాయణ దాసు. నారాయణదాసు 82 సంవత్సరాలు ప్రజారాధనమూ, భగవదారాధనము చేసి సరిగ్గా త్యాగరాజాస్రమయ తిథియైన పుష్య బహుళ పంచమినాడే (2 జనవరి 1945) పరమపదము పొందిన ధన్యాత్ములు, ఇట్టి పుంభావ సరస్వతికి యావదాంధ్ర జాతి జోహారులర్పించడం సర్వసమంజసం. ఇట్టి పుంభావసరస్వతి ‘స భూతో న భవిష్యతి’.

‘ఓం శ్రీ నారాయణదాసు గురుభ్యోన్నమః’
- శ్రీ యనమండ్ర వెంకటకృష్ణయ్య

<p>Hotel Southern - New Delhi</p> <p>Hotel Southern at New Delhi - Is the Largest South Indian Hotel, equipped with 110 rooms with modern amenities, conference hall, with a Vijayawada Restaurant located in the premises, serving the best South Indian Food and Delicacies. The Hotel is centrally located 2.5 kms from New Delhi Railway Station and 15 kms from Domestic / International Airport.</p>	<p>Southern Grand - Vijayawada</p> <p>Hotel Southern Grand at Vijayawada - It is a recently opened hotel with 3 star kind of modern amenities and equipped with a total of 37 rooms, conference hall and a Restaurant located in the premises, serving the best South Indian Food and Delicacies. The Hotel is centrally located 0.5 km from Vijayawada Railway Station and 19 kms from Domestic Airport.</p>
<p>Complimentary : Breakfast & Transport from Rly. Station / Airport to our Hotel, subject to prior information to our offices ■ Bring Your Boarding Pass of Air India Airlines & Avail 10% discount on Room Tariff only</p>	
<p>HOTEL SOUTHERN style. comfort. enjoy.</p> <p>18/2, Arya Samaj Road, Karol Bagh, New Delhi. Tel.: 4353 2824, 2875 4210. Fax: 011-2875 7308 e-mail: info@hotelsouthern.com Reservations: Call 011- 4145 0200</p>	<p>26-6-8, Papatiah Street, Opp. Registrar's Office Gandhi Nagar, Vijayawada, Andhra Pradesh Tel.: 66 77 777, 66 55 777, Fax: 0866-257 2227 e-mail: bza@hotelsouthern.com</p> <p>Theater Style Up to 100 Persons</p>

చదువులు - జ్ఞాన సంపాదన

“అనగననగ రాగ మతిశయిల్లుచు నుండు
తినగతినగవేము తియ్య నుండు
సాధనమున బనులు సమకూరు ధరలోన
విశ్వదాభిరామ విసుర వేమ”

ఇవి వేమనయోగి పలుకులు “పాడుతూ వుంటేగాని సంగీతం రాదు. చేస్తూ వుంటే గాని పనులు పూర్తిగావు” అని వీటి అర్థం. వేప మొదట చేదుగా వున్నా తినగా తినగా తియ్యగా వుంటుంది. అదే విధంగా చదువు మొదట కష్టంగా కనబడినా కొంతకాలానికి తేలికగా వుంటుంది. అయితే దీనిని వదిలిపెట్టకుండా సాధించాలి. పారమైనా పద్యమైనా, ఒకటికి నాలుగూర్లు చదవండి. సులభంగా నోటికి పడుతుంది. చిన్న పాఠాలతో మొదలు పెట్టి రోజూ చదువుతూ వుండండి. కొన్నాళ్ళకు పెద్దపాఠాలు చదవగలుగుతారు. అదే విధంగా ముందు చిన్న పుస్తకాలు చదవడం మొదలు పెట్టండి. కొన్నాళ్ళకు పెద్దపుస్తకాలు చదవగలుగుతారు. ఈ ప్రకారం కొన్ని పుస్తకాలు చదివేసరికి చదువూ గట్టిపడుతుంది. ఎన్నో సంగతులూ తెలుస్తాయి; ఎంతో జ్ఞానం కూడ కలుగుతుంది.

జ్ఞానం లోకంలోని అన్ని వస్తువులలో విలువైనది. దీనిని సంపాదించడానికి చదువు బాగా ఉపయోగపడుతుంది. జ్ఞానం ఉన్న వారికి లోకంలో అన్నీ వున్నట్టే. ఈ విషయాన్ని మన పెద్దలు క్రింది పద్యం ద్వారా తెలియజేసినారు.

“విద్యయోసగును వినయమునను

బడయు బాత్రత వలన ధనము

ధనము వలనను ధర్మంబు దాని వలన

బహికాముష్మిక సుఖంబు లండు నరుడు”

విద్య వలన వినయము, వినయము వలన, యోగ్యత, యోగ్యత వలన ధనము, ధనము వలన ధర్మము, ధర్మము ఈ లోకంలో, పై లోకంలో సుఖము దొరకునని దీని అర్థము. విద్య అంటే జ్ఞానం.

విద్యయొక్క గొప్పతనాన్ని మనవారు ఎన్నో విధాలుగ పొగడారు. ఇది దాచియుంచిన ధనము దొంగల కలవిగాదు. ఇతరులకు ఇచ్చినకొలది పెరుగుతూ ఉంటుంది. విద్య గొప్ప గురువు. ఎన్నో విషయాలు దీని ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు. మంచి చెడులను నిర్ణయించవచ్చు. దూరదేశాలలో ఉన్నప్పుడు విద్య బంధువువలె తోడ్పడుతుంది. ప్రతివారు దీనిని గౌరవిస్తారు. విద్య కీర్తిని, సుఖాన్ని యిస్తుంది. విద్య నేర్చిన వారి గొప్పతనం అంతా చెప్పుకుంటారు. వీరు లోకంలో చక్కగా మెలగగలుగుతారు. కనుక సుఖంగా కాలం గడుపుతారు.

- శ్రీ పాతూరి నాగభూషణముగారు (గ్రంథాలయ సర్వస్వం)

పుస్తక ప్రభావం

పద్యశ్రీ అవార్డు పొందిన వైద్యుల జంట రవీంద్ర, స్మితలు పుస్తకాలు చదివి ప్రభావితమైన జంటగా చక్కని ఉదాహరణ.

చిన్నప్పటి నుండి రవీంద్రకు చదువంటే ఇష్టం. ఏ పుస్తకం కనిపించినా వదలకుండా చదివేవాడు. నాగపూర్లో కాలేజీ లైబ్రరీ తోపాటు దగ్గరలో ఉన్న రామకృష్ణ మఠం వారి గ్రంథాలయంలోని పుస్తకాలెన్నింటినో చదివాడు. వాటి నుండి స్ఫూర్తి పొంది వైద్యుడుగా అవసరంలో వున్న వారికి సాయపడాలని నిర్ణయించుకొన్నాడు. అదే సమయంలో అతని దృష్టి “వైద్యుడు లేని చోట” అనే పుస్తకం మీదపడింది.

నలుగురు వ్యక్తులు ఒక రోగిని మోసుకుంటూ వెళ్తున్న ఫోటో ప్రక్కనే “ఆస్పత్రి 30 మైళ్ళదూరంలో అని” వ్రాసి ఉన్న మైలురాయి ఆ పుస్తక ముఖచిత్రం. అది రవీంద్రుని ఆలోచనలలో పడవేసింది. అలా వైద్య సహాయం ఏ మాత్రం అందుబాటులో లేని మారుమూల ప్రాంతంలోనే తాను పనిచేయాలనుకొని అవకాశం దొరికినప్పుడు వేర్వేరు ప్రాంతాలు చూసి వచ్చి చివరకు మహారాష్ట్ర, మధ్యప్రదేశ్ సరిహద్దులోని మేల్కట్ అనే కొండ ప్రాంతంలో ఉన్న బైరాగడ్‌ని తన కార్య స్థానంగా ఎంచుకొని ఆ చుట్టూ ప్రక్కల గ్రామాలన్నింటికి కేవలం వైద్య సేవలందించడమే కాక అక్కడి ప్రజల అభివృద్ధికి ఎన్నో రకాలుగా దోహదపడిన వైద్య నారాయణులకు పద్యశ్రీ ఇచ్చి సముచితంగా సత్కరించింది. భారత ప్రభుత్వం. ●

We Provide your comfortable Stay and Tasty Food Hospitality

Bhimas Deluxe Hotel

(PROPRIETORS BHIMAS HOTELS LIMITED)

34-38, G.Car Street (Near Railway Station),
TIRUPATI - 517 501 (A.P.)

Phone : 0877-2225521, 6669199, Fax : 2225471

Website : www.bhimasdeluxehotels.com

E-mail : bhimasdeluxe@rediffmail.com

రుచికి, సువాసనకి, ఆరోగ్యానికి నాణ్యమైన

“అజ్జరతా”

వక్కపాడి

రవికుమార్ అండ్ కంపెనీ -
చెన్నై

విలువలు తెలిపే విలువైన కథ

పూర్వం ఇద్దరు రాజులు యుద్ధానికి దిగారు. ఓడిన రాజు తన రాజ్యాన్ని వీడి, అడవుల్లోకి పారిపోయాడు. అక్కడే ఆధ్యాత్మిక చింతనతో కాలం గడుపుతున్నాడు. గెలిచిన రాజు ఆ ఉత్సాహంతో యజ్ఞం తలపెట్టాడు. అనుకోకుండా, అక్కడ యాగధేనువు మరణించింది. అది అశుభ సూచన. యజ్ఞాన్ని ఎలా పూర్తిచేయాలో తెలియక ఆ రాజు తికమక పడ్డాడు. నగర పురోహితుల్ని సంప్రతిస్తే - ఆ ధర్మసూక్ష్మం తెలిసినవాడు ఓడిపోయిన రాజునని తెలింది. ధర్మసంకటం నుంచి గట్టెక్కించగలవాడు ఆయనేనని నిశ్చయమైంది.

గెలిచిన రాజు ఏమాత్రం సందేహించకుండా ఓడిన రాజు వద్దకు వెళ్లి, యజ్ఞాన్ని పరిపూర్తి చేయాలని అర్థించాడు. ఆయనా ఏ శషభిషలకూ తావు లేకుండా ధర్మనిర్ణయం కోసం ముందుకొచ్చాడు. శత్రువుకు సహకరించాడు.

ఆ ఇద్దరు రాజులూ ఆర్షధర్మ నిర్వహణ విషయంలో అహంకారాల్ని త్యజించారు. వారి కథే - శ్రీకృష్ణదేవరాయల 'అముక్తమాల్యద'లోని 'ఖాండిక్య కేశిధ్వజోపాఖ్యానం' సారాంశం. సమాజం అనే ధర్మసౌధం పటిష్ఠంగా నిలిచేందుకు భారతీయ ప్రాచీన సాహిత్యం ఎంతగా తోడ్పడిందో, ఈ ఉదాహరణ చూస్తే ఇట్టే అర్థమవుతుంది. ఈ కథలో ఓడిన రాజు ఖాండిక్యుడు; గెలిచినవాడు కేశిధ్వజుడు. కథ చివర గొప్ప మలుపు ఒకటైంది.

తన యజ్ఞ సంపూర్తికి సహకరించిన ఖాండిక్యుడికి గురుదక్షిణగా ఏది కావాలన్నా ఇస్తానని కేశిధ్వజుడు ప్రకటిస్తాడు. అది సంప్రదాయం. ఓడిన రాజుకు ఓర్పి ఎంత ప్రధానమో - గెలిచిన రాజుకు సంయమనం, ధర్మ సంప్రదాయ పరిరక్షణ అంతే అవసరం. ఈ అవకాశాన్ని చేజిక్కించుకున్న ఖాండిక్యుడు తాను కోల్పోయిన రాజ్యం తిరిగి గురుదక్షిణగా కావాలన్నా ఇచ్చేయడానికి కేశిధ్వజుడు సిద్ధపడతాడు. ఇక్కడే ఓ చిత్రం చోటుచేసుకుంటుంది. రాజ్యసంపద అయాచితంగా వచ్చిపడుతున్న ఖాండిక్యుడు కాదంటాడు! తనకు బ్రహ్మజ్ఞానాన్ని బోధించాలని, అదే కేశిధ్వజుడి నుంచి తాను కోరుకునే గురుదక్షిణ అని ప్రకటిస్తాడు.

ఖాండిక్యుడి నిర్ణయం కేశిధ్వజుణ్ణి విస్మయానికి గురిచేస్తుంది. ఆయన ఆలోచన ఏమిటో తెలుసుకోవాలని అనిపిస్తుంది. అప్పుడు ఖాండిక్యుడు అంటాడు - 'రాజ్య భోగాలు కేవలం భౌతిక సంపదలు. వాటిని కష్టంతో, శారీరక శ్రమతో సాధించుకోవాలి. అంతేగాని, అవి అయాచితంగా లభించాలని కోరుకోకూడదు. కష్టపడి

సాధిస్తేనే, వాటి విలువ తెలుస్తుంది. నా కంటే బలవంతుడి చేతిలో ఓడిపోయాను. అందులో సిగ్గు పడాల్సింది ఏముంటుంది? తిరిగి పుంజుకొని ధర్మసార్థంలో, జ్ఞాత్రంతో నా రాజ్యాన్ని నేను తిరిగి చేజిక్కించుకోవాలి. అది ఒప్పుతుంది గాని, దొడ్డిదారిన పొందితే పాపమవుతుంది' అని బదులిస్తాడు ఖాండిక్యుడు!

ఇలాంటి కథల్ని పిల్లలకు పాఠ్యాంశాలుగా నిర్ణయిస్తే, వారి బాల్యాన్ని అవి ధార్మిక పథంలోకి నడిపిస్తాయి. వ్యక్తిత్వ వికాసానికి దోహదం చేస్తాయి. ఉచితాల కోసం తాపత్రయపడకుండా ఆపుతాయి. ఉచితానుచిత జ్ఞానాన్ని వారికి అలవరుస్తాయి.

అముక్తమాల్యదలోని ఖాండిక్య కేశిధ్వజోపాఖ్యానం - ఆ కావ్యానికి గుండెకాయ వంటిదని ప్రశస్తి రావడానికి ముఖ్య కారణాలేమిటి? ఆ కథలోని ధార్మిక నేపథ్యం, ప్రబోధ గుణం. గెలుపు ఓటముల విషయంలో, కర్తవ్య నిర్వహణలో, అయాచిత అవకాశాల తిరస్కరణలో ప్రతిఫలించిన ధర్మస్వరూపమే - భారతీయతకు వన్నెలద్దుతూ వచ్చింది.

లోకంలో ఇలాంటి కథలు ఒళ్లు మరిపించడమే కాదు, కళ్లు తెరుచుకొనేలా చేస్తాయి. దీనికి మన ప్రాచీన సాహిత్యమే గొప్ప ఆదరువు.

నేను స్కూలు చదివేరోజుల్లో మోరల్ క్లాస్ (నీతి కథలు) వండేది. ఇప్పుడని లేవు. మరి పిల్లలకు ధర్మం ఎలా తెలుస్తుంది? దయచేసి ఇలాంటి నీతికథలను తప్పకుండా ముందుతరాలకు పంచండి. ●

వేంకటేశ్వర సుప్రభాతంలో కౌసల్యా సుప్రజా రామ...?

ఆధ్యాత్మ రామాయణంలో తులసిరామాయణంలోనూ పూర్ణావ తారమైన శ్రీరామచంద్రుణ్ణి పరమపురుషోత్తముడైన సమాప్ర శీర్ష పురుషునిగా వర్ణించారు. ఆయన్ను మానుష వేషధారియైన భగవానుడన్నారు. ఆయన అవతారం సర వానరుల పక్షిజాతు జాలాలతోనే సాగింది.

ఇహ కలియుగ దైవమై, కోటానుకోట్ల ప్రజల ఆర్తిని తీరుస్తూ, ఆపద్భాంధవుడైన వేంకటేశ్వరస్వామిని సుప్రభాతంలో కీర్తించేటప్పుడు ప్రారంభంలోనే 'కౌసల్యా సుప్రజా రామా పూర్వా సంధ్యా ప్రవర్తతే' అని మేలుకొలుపడం జరుగుతున్నది. శ్రీవేంకటేశ్వరుడు గూడా మానుష రూపం ధరించి ఎన్నో లీలలు ప్రదర్శించాడు. రాముణ్ణి షడాక్షరీ మంత్రంతోనూ, కృష్ణుణ్ణి, నారాయణుణ్ణి అష్టాక్షరీ మంత్రంతోనూ కొలవడం వేలాది సంవత్సరాలుగా వస్తూంది. గురుముఖంగా ఈ మంత్రాన్ని ఉపదేశం పొంది, ఒక వ్రాధనా సమయంలోనే గాకుండా, ఎప్పుడైనా స్మరించుకోగలిగితే - అనన్యమైన పుణ్యం లభిస్తుందంటారు.

అందుకే 'రామనామతారకం భక్తి ముక్తిదాయకం' అనే నానుడి పెద్దల్లుంటే వచ్చింది.

శ్రీవేంకటేశ్వర సుప్రభాతంలోని మొదటి శ్లోకం కౌసల్యా సుప్రజారామ యనే వాల్మీకి రామాయణ శ్లోకం. తన యాగసంరక్షణనిమిత్తం శ్రీరాముణ్ణి వెంటతెచ్చుకున్న విశ్వామిత్ర మహర్షి ఆయనను నిద్ర మేల్కొల్పిన సందర్భంలోని శ్లోకం ఇది. వేంకటేశ్వర సుప్రభాతంలోని రెండో శ్లోకం 'ఉత్తిష్టోత్తిష్ట గోవింద'

అంటూ శ్రీకృష్ణుని మేల్కొలుపుతుంది. 24వ శ్లోకం 'మీనాకృతే' దశావతార స్వరూపుడైన శ్రీవేంకటాచలపతిని మేల్కొలుపుతుంది. శ్రీ వేంకటేశ్వరుడే మహావిష్ణువు దీని అర్థం. ఆ మహావిష్ణువు ఎత్తిన పది అవతారాల సమాహార స్వరూపుడే శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు. శ్రీ వాల్మీకి రామాయణంలోని మొదటి శ్లోకం 'మానిషాద ప్రతిష్ఠాంత్య'లో శ్రీరాముడే శ్రీనివాసుడని పెద్దలు నిరూపించారు. తిరుమల కలియుగ వైకుంఠం. తిరుమల వాసుడైన శ్రీనివాసుడు సాక్షాత్తు వైకుంఠ వాసుడైన శ్రీమన్నారాయణుడే.

శ్రీరామ, శ్రీరాములు ఇవి రెండూ తారక నామాలే. రామ తారక మంత్రం షడాక్షరి. ఆరు అక్షరాలు గలది అని అర్థం. దానిని గురుముఖతః నేర్చుకుని జపిస్తే మంచిది. శ్రీరాములు అనేపదం పూర్వకాలం నుంచి తెలుగు వాళ్లు ఏదైనా రాసేముందు వాడుతున్న శబ్దం. ఇది శ్రీరామకు గౌరవ వాచకం.

ఇహ అష్టాక్షరీ మంత్రం

'ఓం నమోనారాయణాయ' - అష్టాక్షరీ మంత్రానికి అంగన్యాస, కరన్యాసాలు ఉన్నాయి. 'సవ్యం పాదం ప్రసాద్య' అనే ధ్యానశ్లోకం ఉంది. దీనితర్వాత నారాయణ గాయత్రి అనుసంధించాలి. అయితే పంచసంస్కారాలు పొందిన తర్వాత అష్టాక్షరీ మంత్రోపదేశం ఆచార్యుని ద్వారా పొంది నిత్యజపం చేయడం జరిగింది. ●

శ్రీశ్రీశ్రీ విద్యాప్రకాశనందగిరి స్వాముల వారు

శ్రీశుకబ్రహ్మీశ్రమము, శ్రీకాళహస్తి

అంతశ్శత్రువులు

ఓకడు తన పెట్టె, పరువు తీసికొని యాత్రకు బయలుదేరెను, కొంతకాలమున కతడు కాశిచేరెను. పగలంతా దేవాలయాలు, మఠాలు చుట్టివచ్చి రాత్రి భుజించి పరుండెను. అతని పరువులో నల్లులు ఉండటం వలన రాత్రంతా అవి తెగకుట్టి వేసినవి, యాత్రికుడు చాలా బాధపడ్డాడు. మరునాడు మధుర (బృందావనం) బయలుదేరినాడు. అక్కడకూడా తన పరువులోని నల్లులవలన బాధ జాస్తిగా ఉండెను. ఆ ఊరు వదిలేసి తిరిగి అతడు రామేశ్వరం దారిపట్టాడు. అక్కడకూడ రాత్రంతా నల్లులవలన బాధపడ్డాడా యాత్రికుడు. చిట్టచివరకు అనుకున్నాడు ఎన్ని యాత్రలు

చేసినా ఎన్ని క్షేత్రాలు తిరిగినా నల్లుల బాధ తప్పలేదే- అని. నల్లుల్ని ఎక్కడో ఒకచోట దులిపి పారెయ్యాలి. అప్పుడు మాత్రమే వాటి బెడద తప్పుతుంది. అంతేకాని వాటిని దులపకుండా వెంటవేసుకొని తిరుగుతూ ఎన్ని పవిత్రస్థలాలు చూచినా బాధ నివారింపదు.

అట్లే మానవుని అంతఃకరణములో గల అస్తశ్శత్రువులగు కామ క్రోధాదులను విచారణచే తొలగించుకోవాలి. దుర్గుణాలను అట్లే ఉంచి పైపైన ఎన్నితీర్థాలు సేవించినా ఏదో కొంతపుణ్యం లభిస్తుందేకాని, అజ్ఞానం మాత్రం తొలగదు. చిత్తం శుద్ధం కాదు. కాబట్టి ప్రతివారూ ప్రయత్నపూర్వకంగా తమలో ఉన్న వాసనలు, దురభ్యాసాలు తొలగించు కోవాలి. తీర్థసేవనము మంచిదేకాని దానితో బాటు లోని మాలిన్యం పోవటానికి కూడ తీవ్రంగా కృషిచేయాలి.

నీతి:- దుర్గుణములు తొలగనిదే మానవునకు ఎన్నటికిని శాంతి లభించదు. కావున మనస్సును బాగుగ పరిశోధించి వానిని లెస్సగ పారద్రోలవలెను.

టంకశాల

టంకశాలలో కొందఱు బంగారు నాణెములు చేయుచుందురు. మఠి కొందరు వెండి నాణెములు, ఇంక కొందరు రాగి, ఇత్తడి నాణెములు చేయుచుందురు. కాని ఎవరును వాటిని బయటకు తీసికొని వెళ్లుటకు వీలులేదు. సాయంత్రము కాగానే ఆయా నాణెములను యంత్రాగారములోనే వదలిపెట్టి వెళ్ళిపోవలెను. ఒక్క రాగి పైసా కూడా వెంట తీసికొని ఇంటికి వెళ్లుటకు వీలుపడదు.

ఈ ప్రపంచముక టంకశాల. ఇందు ధనవంతులు, లక్షాధికారులు బంగారు వస్తువులలో మెలగుచుందురు. మధ్యతరగతి వారు వెండి వస్తువులు కలిగియుందురు. బీదవారు రాగి, ఇత్తడి వస్తువులతో దైనిక వ్యవహారములను జరుపుచుందురు. కాని మరణానంతరము ఒక్క వస్తువునైన వెనువెంట తీసికొని వెళ్లుటకు వీలులేదు. తాము సంపాదించిన బంగారమును, ఇతర సంపదలను ఇక్కడే వదిలివేసి దేహముకూడ పారవేసి ఏకాకులై వెదలిపోవుదురు.

నీతి:- ప్రాపంచిక సంపదలను జూచి ముదిసిపోరాదు. ఈ ప్రపంచము టంకశాల అని గుర్తుకు తెచ్చుకొనవలెను. చివరకు చిల్లిగవ్వకూడ వెంటరాదని నిశ్చయించు కొని దృశ్యపదార్థములపై మమత్వమును వీడి నీడవలె ఎల్లప్పుడు వెంటనుండు పరమాత్మనే ఆశ్రయించి ధన్యులు కావలెను.

ప్రముఖాంధ్ర అభిమానులకు ఆహ్వానం, అభ్యర్థన!

ప్రముఖాంధ్ర గత 26 సంవత్సరాలుగా నిరాటంకంగా వస్తూనే వుంది. ఎందరో అభిమానులు ఏ పరిమాణంలో సహాయం అందించాలని ఘోషు చేస్తున్నారు? 'వేలు'గా ఇవ్వ అవకాశం లేని అభిమానులున్నామంటున్నారు.

అలాటి మహోదయులకు, మహా హృదయులకూ పరిమితి లేదు, పరిధి లేదు. మీ శక్తికి తగినట్లు, మీ మనసుకు తోచినట్లు సహాయ సహకారము లందచేయండి! ప్రతా ఒక్క నీటిబొట్టు కూడితేనే ప్రవాహమవుతుంది, జీవనదీ అవుతుంది. చేరిన ప్రతీ నీటిబొట్టునూ దాచుకొని సాగరం తిరిగి మేఘమై, మేఘం వర్షమై చినుకు చినుకుగా భువినెలా సస్యశ్యామల కోమలం చేస్తూ పంటలను పండిస్తూందో - మేమూ అలానే మీ ప్రతీ 'రూక'నూ ప్రముఖాంధ్రుల భాషా సేవకే వినియోగిస్తాం. 'ప్రముఖాంధ్ర'ను పంట పొలంగా చేసి, తెలుగు అక్షర విత్తులను పండిస్తాం. ఇదే మా వినతి! ఇదే మా అభ్యర్థన. ఇదే మా హృదయపూర్వక ఆహ్వానం. పోస్టు ద్వారా ఉత్తరాలు వ్రాసి ఉన్న డబ్బులను కూడా హరింపచేయలేం. గ్రహించండి.

రూ. 1001, 2001, 5001, 10,001, 25,001, 50,001 మీ ఇష్టం ఎంతైనా

ప్రముఖాంధ్ర బ్యాంక్ వివరాలు :

Account Name	: PRAMUKHANDHRA
Account No	: 20011102592
Bank	: BANK OF MAHARASTRA, T.NAGAR
IFSC Code	: MAHB 0000450

ప్రముఖాంధ్ర
64, తంబయ్యరెడ్డి వీధి, వెస్ట్ మాంబళం, చెన్నై - 33.
మొబైల్ : 98400 48941

ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడు

ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడు (8 నవంబర్, 1893- 25 నవంబర్, 1964) ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి గాంచిన కర్ణాటక సంగీత వయోలిన్ విద్వాంసులు. వీరి పూర్వీకులు కాసింకోట (కాసింకోట అనకాపల్లికి 6 కి.మీ. విశాఖపట్నానికి 30 కి.మీ. దూరంలో గలదు)కి చెందిన వ్యవసాయ కుటుంబీకులు. నాయుడు గారు పాక్షికంగా అంధులు.

నాయుడు గారు 8, నవంబర్, 1893న దీపావళి నాడు బెంగుళూరులో జన్మించారు. వీరి తండ్రి వెంకట రాయుడు గారు ఆర్మీలో అధికారి. నాయుడుగారు పుట్టింది బెంగుళూరు అయినా, పెరిగింది విశాఖపట్నంలో.

వెంకటస్వామి నాయుడు తొలుత తండ్రి దగ్గర అటుపిమ్మట తన అన్నగారైన కృష్ణయ్య నాయుడు దగ్గర సంగీత విద్యని అభ్యసించారు. కృష్ణయ్య నాయుడు తన తమ్ముడు వెంకట స్వామి నాయుడికి ఒక బ్రిటిష్ (రైల్వే)స్టేషన్ మాస్టర్ వద్ద పాశ్చాత్య సంగీతాన్ని నేర్పించారు.

కృష్ణయ్య నాయుడు బొబ్బిలి సంస్థాన సంగీత విద్వాంసులైన నందిగాన వెంకన్న పంతులుగారి వద్ద శాస్త్రీయ సంగీతాన్ని నేర్చుకుని తన తమ్ముడు వెంకటస్వామి నాయుడుకి ఆరేళ్ల ప్రాయంలోనే వయోలిన్ నేర్పించారు. అటుపిమ్మట వెంకటస్వామి నాయుడు సుప్రసిద్ధ గాయకులు, వీణా విద్వాంసులు తుమరాడ సంగమేశ్వర శాస్త్రి గారి వద్ద శాస్త్రీయ సంగీతాన్ని అభ్యసించి తన 26 వ సంవత్సరంలో మహారాజా సంగీత కళాశాల, విజయనగరంలో వయోలిన్ అధ్యాపకులుగా చేరి, 1936 లో కళాశాలకి ప్రిన్సిపాల్ అయ్యారు.

14 ఏళ్ల నాయుడుగారి వయోలిన్ వాద్యాన్ని చూసి పరవశించిన ప్రసిద్ధ సంగీత విమర్శకుడు మారేపల్లి రామచంద్రరావు వెంకటస్వామి నాయుడిని “ఫిడెల్ నాయుడు”గా అభివర్ణించారు. ఆనాటినుంచి ద్వారం వారిని ప్రజలు ఫిడెల్ నాయుడిగా పిలవసాగారు.

నాయుడుగారి తొలి సోలో వయోలిన్ కచేరీ 1938 లో వెల్లూరులో జరిగింది. నాయుడుగారి పూర్వం వయోలిన్ వాద్యాన్ని కర్ణాటక సంగీత కచేరీలలో

ఉపయోగించినప్పటికీ (గోవిందస్వామి పిళ్ళై 1878- 1931, తిరుకోడికావల్ కృష్ణ అయ్యర్ 1857-1913 ఈ విధంగా సోలో వయోలిన్ కచేరీ ఇచ్చినవారిలో ప్రముఖులు) నాయుడుగారు తనదైన శైలిలో సోలో వయోలిన్ కచేరీలలో ఒక చెరగని ముద్రని సృష్టించారు. కొంత కాలానికి కర్ణాటక సంగీతంలో వీణ స్థానాన్ని వయోలిన్ పూర్తిగా ఆక్రమించింది.

నాయుడు గారు తన కచేరీలలో పాశ్చాత్య, హిందుస్తానీ బాణీలని మిళితం చేసినప్పటికీ సంప్రదాయ కర్ణాటక సంగీతాన్ని ఏమాత్రం భంగపరచకుండా ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించేవారు. ఒకవైపు సున్నితంగా నాదాన్ని పలికిస్తూ మరోవైపు వేళ్ళతో పటిష్టంగా వయోలిన్ ని మీటుతూ వయోలిన్ వాద్యంలో కొత్త ఒరవడిని తీసుకునివచ్చారు నాయుడుగారు. వయోలిన్ మీద మృదంగ నాదాన్ని కూడా అద్భుతంగా పలికించే వారు ఫిడెల్ నాయుడు గారు. సంగీతం మీద నాయుడు గారు అనేక వ్యాసాలు వ్రాసారు.

సంగీత సాధన క్లాసులని ఎక్కొడితే నాయుడు గారు శిష్యులని మందలించేవారు. ఒకరోజు సాధన చెయ్యకపోతే మర్నాడు మీ తప్పుల్ని మీరు గుర్తిస్తారు. రెండు రోజులు వరుసగా సాధన చెయ్యకపోతే మీ తప్పులని శ్రోతలు గుర్తిస్తారు అని తరచూ శిష్యులకి హితబోధ చేసేవారు నాయుడు గారు. సంగీతాన్ని ఒక తపస్సుగా భావించేవారు ఫిడెల్ నాయుడు గారు. నాయుడు గారు నిత్యం రెండుసార్లు సంగీత సాధన చేసేవారు. వారి సాధనని శిష్యులు కూర్చుని వినేవారు. వారి సంగీత సాధన ఒక పూర్తి స్థాయి సంగీత కచేరీలా ఉండేది అనేవారు నాయుడుగారి శిష్యులు సంగీత కళానిధి శ్రీపాద పినాకపాణి.

ఫిడెల్ నాయుడు ప్రఖ్యాత జర్మన్ సంగీత విద్వాంసులు మెండెల్సోన్, సెబాస్టియన్ బాచ్ తదితరుల సంగీతాన్ని వారి బాణీలని తన మిత్రులకి వయోలిన్ లో వాయిచి వినిపించేవాడు. 1952 లో బ్లయిండ్ రిలీఫ్ అసోసియేషన్ వారి సహాయార్థం ఢిల్లీ లో ఫిడెల్ నాయుడు వయోలిన్ కచేరీ చేశారు.

జస్టిస్ పి. వీ. రాజమన్నార్ గారి ఇంట్లో ద్వారం వారి వయోలిన్ కచేరీ విని ప్రపంచ ప్రఖ్యాత వయోలిన్ విద్వాంసుడు యెహూది మెనుహిన్ ముగ్గుడయ్యారు. నాయుడుగారు ప్రిన్సిపాల్ గా వున్నప్పుడు ఘంటసాల వెంకటేశ్వర రావు మహారాజా సంగీత కళాశాలలో సంగీతాన్ని అభ్యసించారు. నూకల చిన్న సత్యనారాయణ, కలైమామణి శ్రీమతి రాధానారాయణన్ ద్వారం వారి ప్రముఖ శిష్యులలో కొందరు.

1950 లో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం వారు తమ తొలి గౌరవ డాక్టరేట్ డిగ్రీ పురస్కారాన్ని ద్వారం వారికి ఇచ్చారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం వారిచే పద్మశ్రీ పురస్కారాన్ని (1957) అందుకున్న తొలి సంగీత విద్వాంసులు ద్వారం వారు అవటం మన తెలుగువారికి గర్వదాయకం.

పురస్కారాలు, గౌరవాలు

- 1941 లో మద్రాసు మ్యూజిక్ అకాడెమీ వారి “సంగీత కళానిధి”
  - 1941 లో ఇండియన్ ఫైన్ ఆర్ట్స్ సొసైటీ వారి “సంగీత కళా శిఖామణి”
  - 1950 లో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం వారి “కళా ప్రపూర్ణ”
  - 1953 లో సంగీత నాటక అకాడెమీ వారి లలిత కళల పురస్కారం
  - 1957 లో కేంద్ర ప్రభుత్వం వారి “పద్మశ్రీ”
  - 1993 లో ద్వారం వారి శతజయంతి సందర్భంగా భారత తపాలా శాఖ వారు ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడుగారి స్టాంప్ విడుదల చేశారు.
  - విశాఖపట్నం, చెన్నై నగరాలలో ద్వారం వారి విగ్రహాలు ప్రతిష్ఠించారు.
  - ద్వారం వారి వారసులు -కుమారుడు ద్వారం భావనారాయణ, కుమార్తె ద్వారం మంగతాయారు, ద్వారం వారి అన్నగారు వెంకట క్రిష్ణయ్య గారి కుమారుడు ద్వారం సరసింగ రావు ప్రసిద్ధ వయోలిన్ విద్వాంసులుగా పేరుగాంచారు. అదేవిధంగా ద్వారం వారి మనవరాలు ద్వారం లక్ష్మి, మనవడు ద్వారం వెంకట కృష్ణ గణేశ త్యాగరాజు కూడా ప్రముఖ గాయకులు.
- “వయోలిన్ లో ద్వారం వెంకట స్వామి నాయుడు, గాత్రం లో పారుపల్లి రామకృష్ణయ్య పంతులు నిష్ఠాతులు. ఆంధ్రదేశంలో సంగీతం ప్రాచుర్యం పొందటానికి వీరు చేసిన సేవలు ఎనలేనివి” అని కొనియాడారు డాక్టర్ మంగళంపల్లి బాలమురళీకృష్ణ.
- డాక్టర్. బి. యస్. పి. పార్థసారధి

ప్రతి వ్యక్తి ముఖగీత మారాలంటే భగవద్గీతను చదవాలి!

రామాయణ, భారతాలు భారత సంస్కృతి పథగాములు. 'భగవద్గీత'ను ఎంతో మంది విదేశస్థులు చదివారు. చక్కటి మేనేజ్మెంటు గ్రంథమన్నారు. హిందువులూ, హైందవా చార్యులూ నిత్యపారాయణ గ్రంథంగా పఠించమన్నారు. గాంధీగారి జీవిత విధానాన్ని పూర్తిగా మార్చింది భగవద్గీతే! అన్నారు. కానీ గాంధీయులమని చెప్పుకొనే రాజకీయాల్లోని వారికి భగవద్గీత గిట్టదు. అసలు ఆస్తికత్వమే వారికి అవసరంలేదు.

బదుసేల సంవత్సరాలకు పూర్వం...

కృష్ణా! నాముందున్న వాళ్లను చూస్తుంటే, వణుకుపుడుతోంది. నోరు ఎండి పోతోంది. ఒళ్లు గగుర్పొడుస్తోంది. బాణం జారిపోతోంది. మనసు బలహీనపడుతోంది. ఏది మంచో ఏది చెడో తెలియని స్థితిలో ఉన్నాను నన్నేం చేయమంటావు? అన్నాడు పార్థుడు. రెండు యుగాలు... రెండు ప్రశ్నలు... ఒకటే సమాధానం... భగవద్గీత!

కర్మణ్యే వాధికారస్తే మాఫలేషు కదాచన

మాకర్మఫల హేతుర్యూః మాతే సంగోస్తకర్మణే

“నీ బాధ్యత నువ్వు నిర్వర్తించు. అంతవరకు మాత్రమే నీకు అధికారం ఉంది. ఫలితాల గురించి ఎందుకు ఆలోచిస్తావ్? అది నీ పని కాదు”.

అప్పుడు ఆనాడు అర్జునుడికి నారాయణుడు అలా సమాధానపరిచాడు.

కాలం మారుతుంది. జీవితాలు మారుతున్నాయి. కానీ, మనిషి మారడు. అతని చంచల స్వభావం మారదు. పార్థుడిని తొలిచిన అనుమానాలూ పార్థుడిని కమ్మేసిన మోహాలూ పార్థుడిని వేదించిన సమస్యలూ.. పార్థుడొక్కడివే కాదు. అందరవీ. అర్జున విషాదయోగం, సమస్త మానవజాతి విషాదయోగం.

అర్జునుడు అనుభవించిన సంకటాలు ఆధునిక మానవుడికీ ఎదురవుతున్నాయ్.

హత్యలూ ఆత్మహత్యలూ అనేవన్నీ ఆ సంక్షోభ దుప్పలితాలే! అవినీతి, బంధుప్రీతి, ఆ మోహం చేదుఫలాలే!

గీతను అర్థంచేసుకుంటే, భయాలండవు. మోహాలండవు, ఊగిసలాటలుండవు. ధైర్యంగా స్థిరంగా జీవితాన్ని ఎదుర్కొంటాం.

గీత చదవకముందూ, చదివాకా, జీవితం ఒకేలా ఉంటుంది. అనుభవాలూ ఒకేలా ఉంటాయి. జీవన దృక్పథం మాత్రం మారుతుంది. సంగీత పరిజ్ఞానంతో శబ్దాల్ని స్వరాలుగా మార్చుకున్నట్టు, గీత నిద్రపుచ్చే పుస్తకంకాదు. మనలో అంతర్లీనంగా ఉన్న శక్తుల్ని మేల్కొల్పి మహా తాత్విక గ్రంథం. ఎలా జీవించాలి బోధించే పరిపూర్ణ వ్యక్తిత్వవికాస గ్రంథం.

సూర్య గీతం...

భగవద్గీతలో కొత్తగా చెప్పిందేంవీ లేదు. వేదాల్లో రాసిందే. ఉపనిషత్తుల్లో వివరించిందే. భారతంలో ఉన్నదే. కానీ ఆ గ్రంథాల్లో ఏది సత్యమో చెప్పారు. ఆ సత్యాన్ని ఎలా అర్థం చేసుకోవాలి వివరించాడు. ఈ విషయాలనన్నిటినీ భగవద్గీత 'రూట్ మ్యాప్' వేసి మరీ చూపించింది. చదివితే సరిపోదు సాధన చేయాలి. అప్పుడే ఆ ఫలితం తెలిసేది. గీత అనుష్ఠాన వేదాంతం. కృష్ణుడనే గోవులకాపరి పిలికిన పాలు భగవద్గీత. వాటిని పూజగదిలో పెట్టి పూజించినంత మాత్రాన ఫలితం రాదు. వాటిని త్రాగాలి. జీర్ణంచేసుకోవాలి. అప్పుడే, మనకు ఆ శక్తి అందుతుంది. వందల సంవత్సరాలుగా మనం ఆ పాలగ్లాసును కళ్ల కద్దుకుంటున్నాం కానీ, ఒక చుక్క కూడా గొంతులో పోసుకోవడంలేదు. అందుకే భౌతికంగా మానసికంగా ఇంత బలహీనంగా తయారయ్యాం' అంటారు రామకృష్ణమఠం పూర్వాధ్యక్షులు స్వామి రంగనాథానంద, 'శ్రీమద్భగవద్గీతా సందేశం' అనే పుస్తకంలో.

ఏ బోధనలైనా గుళ్లెనో ఆశ్రమంలోనో ఉంటాయి. కానీ గీత యుద్ధరంగంలో చెప్పినది. అటూ ఇటూ అక్షోహిణుల కొద్దీ సైన్యం, మత్తగజాల ఫీంకారాలు. భేరి నాదాలు, ఆ అల్లకల్లోలం జీవితానికి ప్రతీక. గీతలో మొత్తం పద్దెనిమిది అధ్యాయాలున్నాయి. ఏడు వందల శ్లోకాలున్నాయి. వ్యక్తి, కుటుంబం, వ్యాపారం, దేశం, ప్రపంచం. ఏ స్థాయిలో అయినా ఏ పరిస్థితుల్లో అయినా గీతావాణిని అన్వయించుకోవచ్చు. అందులో ఆ సౌలభ్యం ఉంది. ఎవరికి కావలసినది వారికి దొరికి తీరుతుంది. ఇది శ్రీకృష్ణుడి భరోసా!

మనందరికీ గొప్పగొప్ప లక్ష్యాలుంటాయి. ఏ కలెక్టర్ కావాలనుకుంటాం. ఉదాత్తమైన ఆశయాలుంటాయి. సమాజానికి ఎంతో కొంత సేవ చేయాలనుకుంటాం. విలువలుంటాయి. నిజాయితీగా బతకాలనుకుంటాం. కానీ, ఒకటి రెండు చేదు అనుభవాలు ఎదురుకాగానే అన్నీ వదిలేసుకుంటాం.

ఇలా లక్ష్యాలు నుంచీ దూరంగా పారిపోతున్న మనల్ని 'ఈ పిరికితనం మీకు ఎక్కడనుండి దాపురించిందయ్యా' అని మందలిస్తాడు గీతాచార్యుడు. అన్నీ వదిలేసుకుని అడవులకెళ్లి పొమ్మని కృష్ణుడు ఎక్కడా చెప్పడు. నీ కర్మ నువ్వు నిర్వర్తించమంటాడు. అయితే, అందులో స్వార్థం ఉండకూడదంటాడు.

అదే యోగమంటాడు. అదే యజ్ఞమంటాడు. 'సుఖ దుఃఖే, లాభా లాభౌ, జయా జయౌ'... ఎన్ని మార్పులొచ్చినా స్థిరంగా ఉండమంటాడు. ఐదువేల సంవత్సరాల క్రితం శ్రీకృష్ణుడు ప్రస్తావించిన జాడ్యాలు... ఇప్పటికీ మనల్ని వేదీస్తూనే ఉన్నాయి. ఆ ప్రభావం నుంచి ఎలా బయటపడాలన్నదీ ఆయనే చెప్పాడు. చిత్తశుద్ధితో ఆచరించడమే మన పని.

గీత మంచి మనిషికుండాల్సిన లక్షణాలు వివరించింది. శక్తిమంతుడై ఉండాలి. ఓర్పు ఉండాలి. దృఢనిర్ణయశక్తి తప్పనిసరి. పవిత్రంగా బతకాలి. గొప్పలు చెప్పుకునే అలవాటు అస్సలు ఉండకూడదు. వీటినే 'దైవీ సంపదలు' అని నిర్వచించారు. ఇలాంటి వ్యక్తులతో కళకళలాడే కుటుంబాన్నీ సమాజాన్నీ ఆకాంక్షించాడు గీతాకృష్ణుడు.

విజయ సూత్రం...

భగవద్గీత గొప్ప మేనేజ్మెంట్ గ్రంథమని ప్రపంచమంతా గుర్తిస్తోంది. శ్రీకృష్ణుడి నాయకత్వ లక్షణాలను సగౌరవంగా ఆమోదిస్తోంది. కృష్ణుడు అర్జునుడిని లక్ష్యం దిశగా నడిపించిన తీరు, ఏ సంస్థలైనా ఏ దేశాన్నయినా విజయాల వైపునకు తీసుకెళ్లగలదన్న ఆలోచనే.. మేనేజ్మెంట్ గీతకు మూలం.

‘ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే...’ ధృతరాష్ట్రుని ప్రశ్నతో భగవద్గీత మొదలవుతుంది. ప్రారంభ పదమే ధర్మం. ఏ సంస్థ తొలి అడుగునా ధర్మంతోనే మొదలుకావాలి. ధర్మమే పునాది కావాలి. అప్పుడే అది కలకాలం నిలుస్తుంది.

సిబ్బంది ఎంపికలో గుర్తుంచుకోవాల్సిన ముఖ్యమైన సూత్రాన్ని భగవద్గీతకు కాస్త ముందే వివరించాడు వ్యాసభగవానుడు. ‘నాతో సమ బలురైన పదివేలమంది ఒకవైపు, నేనొక్కడినీ ఒకవైపు ఎవరు కావాలో కోరుకో’ అని కృష్ణుడు అడగడం, ‘బావా! నువ్వేకావాలి’ అని సవినయంగా ప్రార్థించాడు పార్థుడు. విలువలు ముఖ్యం. ధర్మం మనకు ముఖ్యం. ధర్మం ఉన్నచోటే విజయం వుంటుందని బలంగా నమ్ముతాం. ఆ పదివేలమంది యుద్ధవిద్యలో కృష్ణుడికి సరిపాటి కావచ్చు. కానీ ధర్మచరణలో ఆయన కాలిగోటికి కూడా సరిరారు. ఇది అర్జునుడి నీతి, అదే భారతీయ నీతి.

గీతలో కర్మయోగం, స్థితప్రజ్ఞత, అత్యజ్ఞానం, స్థితి ప్రజ్ఞత ఉందా లేదా అన్నది పరిశీలిస్తే దీర్ఘకాలంలో కష్టాలకు కుంగిపోయినవాడూ విజయాలకు పొంగిపోనివాడు కోపం, దురాశ, భయం వంటి లక్షణాలే లేనివాడూ నాయకుడైతే తిరుగుముంది? దేశానికి కూడా అలాంటి పాలకులే కావాలి.

‘నీ బాధ్యత నువ్వు నిర్వర్తించు. ఫలితాల గురించి ఆలోచనే వద్దు’ అన్న గీతాకారుడి సందేశాన్ని కొన్ని ఆధునిక పరిశోధనలు సమర్థిస్తున్నాయి.

యోగమంటే ఇంకేమీ కాదు. నీ కర్మవ్యాన్ని నువ్వు నైపుణ్యంగా నిర్వర్తించడం.. యోగః కర్మసు కౌసలమ్! తమ బాధ్యతల్ని తాము, నైపుణ్యంగా నిర్వర్తిస్తే.. అంతకుమించిన యోగం ఏముంది?

నాయకుడంటే ఎలా ఉండాలో గీత అద్భుతంగా వివరించింది. ‘యద్య దాచరరతి శ్రేష్ఠ స్తత్రదేవేతరో జనః’... నాయకుడు దార్లొ నడిస్తే ప్రజలూ ఆ దార్లొనే నడుస్తారు. అతను ఉన్నత విలువలు కలిగి వుంటే, వారూ ఆ విలువల బాటలోనే ప్రయాణిస్తారు.

నాయకుడి లక్షణాలు విషయంలోనూ శ్రీకృష్ణుడే ఆదర్శం. అతనిది ఆచరణాత్మక నాయకత్వం, కురుక్షేత్ర యుద్ధం జరుగుతున్నప్పుడు, సాయంత్రం కాగానే.. యోధానుయోధులంతా ఆయుధాలు పక్కనపెట్టి సంధ్యవార్షదానికి వెళ్తే. కృష్ణుడు మాత్రం యుద్ధంలో గాయపడిన సైనికులకు శుశ్రూష చేస్తూనే దిప్పికగొన్న గుర్రాలకు దాహం తీరుస్తూనే కాలం గడిపేవాడట!

గీతోపదేశానికి ఎంచుకున్న సమయం, అప్పటికి కృష్ణార్జునుల మధ్య దాదాపు ఎనభై ఏళ్ల అనుబంధం ఉంది. అయినా, కృష్ణుడెప్పుడూ బోధనలు చేయలేదు. కురుక్షేత్ర సంగ్రామాన్నే వేదికగా ఎంచుకున్నాడు. ఆ సమయానికి అర్జునుడి మానసిక స్థితి అందుకు అనువుగా ఉందని భావించాడు. అలా అని, తనంతట తానే మొదలుపెట్టాడు. సలహా అడిగేదాకా ఓపికపట్టాడు. ఆ తర్వాతే ‘నీ సమస్యల్ని బాగా అర్థంచేసుకున్న నేను, ఈ విషయాలన్నీ నీకు చెప్పాలనుకుంటున్నాను..’ అంటూ మొదలు పెట్టాడు. అంతా అయ్యాక ‘యథేచ్ఛసి తథా కురు’... చెప్పాల్సిందంతా చెప్పాను. ఆలోచించుకుని నిర్ణయం తీసుకో’ అంటూ అవకాశం పార్థుడికి ఇచ్చాడు. అందుకు తగిన సమయాన్నీ వేదికనీ ఎంచుకోవడంలో కృష్ణుడిని ఆదర్శంగా తీసుకోవాలి.

ఏ దేశానికైనా ఏ సంస్థకైనా వర్తించే సత్యాన్ని చివర్లో సంజయుడి ద్వారా చెప్పించాడు వ్యాసమహర్షి.

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణోః యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీర్షిజయో భూతిః ద్రువా నీతిర్మతిర్మమ

యోగేశ్వరుడైన కృష్ణుడు జ్ఞానానికి ప్రతీక విల్లంబులు ధరించిన అర్జునుడు సమర్థవంతమైన ఆచరణకు ప్రతీక. జ్ఞానం ఎంతముఖ్యమో ఆచరణ అంత ముఖ్యమే, రెంటికి చక్కటి సమన్వయం ఉన్నచోట.. సంపద, విజయం పుష్కలంగా ఉంటాయి.

గోష్ఠ గ్రంథం!

సాహిత్య కోణంలోంచి చూసినా భగవద్గీత గొప్ప గ్రంథమే. కురుక్షేత్ర యుద్ధంలో ఏమి జరుగుతుందో తెలుసుకోవాలని ఉందని వ్యాస మహర్షిని ప్రార్థిస్తాడు ధృతరాష్ట్రుడు. సంజయుడనే మంత్రికి, హాస్యిలోనే కూర్చుని యుద్ధాన్ని చూడగల దివ్యదృష్టిని ప్రసాదిస్తాడు వ్యాసుడు. ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యాన పద్ధతిలో తాను చూస్తున్నదంతా వివరిస్తూ పోతాడు సంజయుడు. ధృతరాష్ట్రుడి ప్రశ్నతో గీత మొదలవుతుంది. భగవద్గీత రచనలో ఉపనిషత్తుల ద్వారా అప్పుడప్పుడే పరిచయం అవుతున్న సంవాద పద్ధతిని ఎంచుకున్నాడు వ్యాసుడు.

గీతా మహాత్మ్యం

భారతామృత సర్వస్వం విష్ణోర్వక్రాద్వినిఃసృతం
గీతా గంగోదకం పీత్యా పునర్జన్మ నవిద్యతే

విశ్వ వాఙ్మయంలోనే మహోన్నత గ్రంథరాజం, సకల వేదోపనిషత్ శాస్త్ర సారం. భారతీయ సంస్కృతీ ధర్మజ్ఞం శ్రీభగవద్గీత, శ్రీమన్నారాయణుడి దివ్యావతారమైన శ్రీకృష్ణుని ముఖపద్మం నుంచి వెలువడిన విశ్వకల్యాణ గీత భగవద్గీత. మహర్షులు భగవద్గీతను గాయత్రీ మాతగా భావించారు. భగవద్గీత లోని మొదటి 5 అధ్యాయాలు ఆమె ఐదు ముఖాలు కాగా, తరువాతి పది అధ్యాయాలు ఆ తల్లి దివ్య చరణాలుగా మహానీయులు భావించారు. అంతటి మహత్తరమైనది భగవద్గీత.

పాప హారిణీ

మహాపాపాది పాపాని గీతాధ్యానం కరోతి చేత్
కృపిత కర్మ స కర్మ్యుతి నశినీ దళ మంభసా

తామరాకును అంటని నిర్మల జలం లాగానే భగవద్గీత పారాయణం చేసే వారికి ఎటువంటి పాపాలు అంటవు అని వరాహపురాణం చెబుతూంది. అంతే కాకుండా ఎవరైతే నిత్యం గీతాపారాయణం చేస్తారో వారు భూలోకంలో బ్రహ్మజ్ఞానం పొంది, మరణానంతరం మోక్షం పొందుతారు. గీతను సగభాగం పారాయణ చేస్తే గోదాన పుణ్య ఫలం కలుగుతుంది. కనీసం గీత శ్లోకంలో సగమైనా రోజూ పారాయణం చేస్తే పదివేల సంవత్సరాల పాటు చంద్రలోకంలో ఉంటారు. గీతాధ్యయనం చేస్తూ మరణిస్తే తిరిగి వారు ఉత్తమమైన మానవజన్మను పొందుతారని వరాహపురాణంలో గీతామహాత్మ్యం గురించి వివరించారు.

-‘కల్యాణశ్రీ’ జంధ్యాల వెంకటరామశాస్త్రి

ప్రశ్న, వెనువెంటనే జవాబు... సూటిగా సాగిపోతుంది. ఎక్కడా చర్చ పక్కదారి పట్టదు. కాబట్టి, ఏడువందల శ్లోకాల్లోనే చెప్పాల్సిందంతా చెప్పగలిగాడు. ఆ చెప్పిన తీరు అద్భుతమే. సంఖ్యాయోగమైనా, కర్మయోగమైనా, జ్ఞాన విజ్ఞాన యోగమైనా... ఎక్కడా కొరుకుడుపదని పదజాలం ఉండదు. ఉన్నా వెంటనే అర్జునుడి సందేహం ఉంటుంది. కృష్ణుడి వివరణ ఉంటుంది. ఆత్మ స్వభావం గురించి చెప్పాల్సి వచ్చినప్పుడు అతి సామాన్యమైన ఉదాహరణనే ఎంచుకున్నాడు. పాత బట్టలతో పోల్చిచెప్పాడు. అలాగే, మేఘం తొలగిపోయాక అక్కడే ఉన్న సూర్యుణ్ణి చూసినట్టు, అజ్ఞానం అంతరించాకే జ్ఞానం గోచరిస్తుందట! ఎంత సరళమైన ఉపమానం. విశ్వరూప వర్ణనలో ఆ కలం నిజంగానే విశ్వవిన్యాసాలు చేసింది. గీతలోని చాలా విషయాలు పాతవే. అయినా, చెప్పిన తీరు వైవిధ్యంగా ఉంటుంది. మొత్తంగా భగవద్గీత అర్థమైనా కాకపోయినా, ఎవరైనా కమ్మగా పారాయణం చేస్తే కళ్లు మూసుకుని వినేస్తాం.

పద్దెనిమిది అధ్యాయాల గీతను వివిధ కాలాల్లో ముగ్గురు రచయితలు రాసుంటారని శైలి, తాత్వికతల ఆధారంగా జి.ఎస్. ఖేర్, జి.వి. కేట్కర్ వంటి నిపుణులు అభిప్రాయపడుతున్నా... భారతీయుల దృష్టిలో భగవద్గీత అంటే స్వయానా పరమాత్మ ఆలపించిన వికాస గీత. శంకరుడు, మధ్వాచారుడు, రామానుజుడు... ముగ్గురూ భాష్యం రాశారు. ఒకరికి అధ్యయతం కనిపించింది. ఒకరికి ద్వైతం కనిపించింది. ఒకరికి విశిష్టాద్వైతం కనిపించింది. గీత గాంధీని ఎంతగా ప్రభావితం చేసిందో గాంధీనీ అంతగానే ప్రభావితం చేసింది. బాలగంగాధర్ తిలక్ మాండలే జైలులో ఉన్నప్పుడు ‘గీతా రహస్యాన్ని’ వెల్లడించాడు. అరవిందుడు, సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్, రాజగోపాలాచారి, వినోబావే, చలం... ఎంతోమంది గీతను ఎన్నో కోణాల్లో అర్థం చేసుకున్నారు. భగవద్గీత శ్రేష్ఠత్వం దేంట్లో ఉందంటే, ఏ మానసిక నైతిక ఆధ్యాత్మిక పరిణామావస్థలో ఉన్నవారికి ఆస్థితికి అనుగుణమైన, ఆచరణీయమైన మార్గాన్ని చూపుతోంది’ అంటాడు చలం. ఆ విశ్వసనీయతే ఐదువేల ఏళ్లనాటి గ్రంథాన్ని ఈతరానికీ ఆమోదయోగ్యం చేసింది.

గీత గొప్పదనం అనుభవంలోకి రావాలంటే ఆ బోధనలను బలంగా నమ్మాలి. ఎంత బలంగా అంటే... కోటిపిల్ల తల్లికోటి కడుపును ఎంత గట్టిగా పట్టుకుందో అంత బలంగా. ఆ దశ దాటాక, గీత మనల్ని సురక్షితంగా గమ్యానికి చేరుస్తుంది. ఎంత సురక్షితంగా అంటే.. పిల్లి తన పిల్లల్ని ఒక ఇంటి నుంచి ఇంకో ఇంటికి చేరుస్తుంది చూడండి. అంత సురక్షితంగా!

-కె. శివధర్మరత్నం

భార్యాభర్తల అనుబంధం గురించి కొన్ని అమృత వాక్యాలు మీకోసం...!

- ☞ నీకెంత అదృష్టం కలసి వచ్చినా నువ్వెంత కష్టం చేసే వాడివే అయినా నీ భార్య సహకారం లేనిదే నువ్వే రంగంలోనూ రాణించలేవు.
- ☞ తన భర్త ఆదాయం, ఖర్చులను గమనిస్తూ... తనకు సంబంధించిన ఖర్చులను తగ్గించుకునే భార్య నిజంగా ఓ పరమే.
- ☞ అర్థం చేసుకునే భార్య దొరికితే అడుక్కుతినేవాడు కూడా హాయిగా జీవిస్తాడు.
- ☞ అహంకారి భార్య దొరికితే అంబానీ అయినా సన్యాసంలో కలవాల్సిందే.
- ☞ ప్రతి భర్త తన భార్యను... మరో తల్లి రూపంగా భావిస్తే... ప్రతి భార్య తన భర్తను, మొదటి బిడ్డగా పరిగణిస్తుంది... ఇదే మధురమైన బంధం... ఇప్పటికీ... ఎప్పటికీ...
- ☞ భార్యకు సేవ చేయడం అంటే బానిసగా బ్రతుకుతున్నామని కాదు అర్థంబంధాన్ని గౌరవిస్తున్నామని అర్థం.
- ☞ సంసారం అంటే కలసి ఉండడమే కాదు. కష్టాలే వచ్చినా కన్నీరే ఏరులై పారినా ఒకరిని ఒకరు అర్థం చేసుకోని కడవరకూ తోడూ వీడకుండా ఉండడం.
- ☞ ఒక మంచి భర్త భార్య కన్నీరు తుడుస్తాడు ఏమో కానీ అర్థం చేసుకునే భర్త ఆ కన్నీటికి కారణాలు తెలుసుకుని... మళ్ళీ తన భార్య కళ్లలో కన్నీరు రాకుండా చూసుకుంటాడు.
- ☞ భార్యాభర్తల సంబంధం శాశ్వతం. కొంతమంది మధ్యలో వస్తారు. మధ్యలోనే పోతారు. భార్యకి భర్త శాశ్వతం. భర్తకు భార్య శాశ్వతం.
- ☞ ఇంటి వ్యవహారాలు చక్కగా నిర్వహించగలిగే ప్రతి గృహిణీ, గొప్ప విద్యావంతురాలి కిందే లెక్క...!
- ☞ అమృత లేకుంటే మనకు జన్మ లేదు. భార్య లేకుంటే ఆ జన్మకు అర్థం లేదు.
- ☞ మోజు తీరగానే మూలనేసేది కాదు మూడుముళ్ల బంధం ముసలితనంలో కూడా మనసెరిగి ఉండేది 'మాంగల్య బంధం'.
- ☞ బంధాలు శాశ్వతంగా తెగిపోకుండా ఉండాలి అంటే ఎదుటివారు తప్పు చేస్తే క్షమించాలి. మనం తప్పు చేస్తే క్షమించమని అడగాలి.
- ☞ మూర్ఖురాలైన మహిళ తన భర్తను బానిసను చేసి ఆ బానిసకు యజమానిగా ఉంటుంది. కానీ, తెలివైన మహిళ తన భర్తను రాజును చేసి ఆ రాజుకు తన రాజుగా ఉంటుంది.
- ☞ కుటుంబంలో ఎన్ని కీచులాటలున్నా... సమాజంలో భర్త పరువు నిలబెట్టాల్సిన బాధ్యత భార్యది. భార్యను చులకనగా చూడకుండా గౌరవించవలసిన ధర్మం భర్తది.
- ☞ నీ సంతోషం నేను కాకపోయినా నా చిరునవ్వు మాత్రం నువ్వే. నీ ఆలోచన నేను కాకపోయినా నా ప్రతిష్టపకం నువ్వే.
- ☞ ప్రేమ అనేది చాలా విలువైనది. దాన్ని 'వివాహం' అనే అద్దాల బీరువాలో పెట్టుకుంటేనే అది రాణిస్తుంది.
- ☞ సృష్టి తీర్చిదిద్దిన అతి గొప్ప కళాఖండం - కుటుంబం.
- ☞ గొడవ పడకుండా ఉండే బంధం కన్నా... ఎంత గొడవ పడినా విడిపోకుండా ఉండే బంధం దొరకడం ఒక గొప్ప పరం.
- ☞ పెళ్లి అనేది అందమైన పూలవనం లాంటిది. ఆ వనంలో మనం నాటే చెట్లు అందమైన పువ్వులనిస్తాయి.
- ☞ వివాహ వార్షికోత్సవం అంటే ప్రేమ, విశ్వాసం, భాగస్వామ్యం, సహనం, ఓర్పుల సంగమాన్ని పండుగ చేసుకోవడమే.
- ☞ నేలకు జారిన తారకల్లె ముత్యాల తలంబ్రాలు ఇద్దరి తలపును ముద్దగ తడిపెను తుంటరి జలకాలు!!

- ☞ సప్తపది ఏడు అడుగులు మొదటి అడుగు - అన్న వృద్ధికి రెండవ అడుగు - బలవృద్ధికి మూడవ అడుగు - ధన వృద్ధికి నాల్గవ అడుగు - సుఖవృద్ధికి ఐదవ అడుగు - ప్రజాపాలనకి ఆరవ అడుగు - దాంపత్య జీవితానికి ఏడవ అడుగు - సంతాన సమృద్ధికి
- ☞ కోరుకున్న ఇంతి... నేడు నీ సతి... నేడు పట్టుకున్న ఆమె చేయి... విడవకు ఎన్నటికీ.
- ☞ వివాహాన్ని సుఖమయం చేసుకోవడానికి మీరెంత పొందికగా ఉన్నారనేది కాదు. పొందిక లేని విషయాలను మీరెలా సర్దుకుంటున్నారనేది ముఖ్యం.
- ☞ కలిమి లేములతో... కలసిన మనసులతో... కలివిడిగా మనసుకో... కలకాలం సుఖసంతోషాలు పంచుకో...
- ☞ బంధం అన్నది అందమైన పుస్తకం లాంటిది. పొరపాటు అనేది అందులో ఒక పేజీ మాత్రమే. ఆ ఒక్కపొరపాటు జరిగితే సవరించాలి కానీ... మొత్తం పుస్తకాన్ని చించివేయకూడదు.
- ☞ మగవాడు గాలి పటం (అందని ఎత్తులకు ఎదగడం తెలుసు, కానీ తనను తాను నియంత్రించుకోవడం తెలీదు)
- ☞ ఆడది దారం, అతడికి ఆధారం (ఆమెకు వెన్నంటి ప్రోత్సహించడం తెలుసు, కానీ ప్రతిభను పదిమందికి ప్రదర్శించడం తెలీదు)
- ☞ విడివిడిగా దేనికీ విలువ లేదు ఒకటైతే ఇద్దరికీ తిరుగులేదు.
- ☞ భర్తకి భార్య బలం కావాలి బలహీనత కాకూడదు భార్యకి భర్త భరోసా కావాలి భారం కాకూడదు భార్యా భర్తల బంధం అన్యోన్యం కావాలి అయోమయం కాకూడదు. మనసులోని ప్రేమని, బాధని కళ్లలో చూసి చెప్పకుండానే గుర్తించగలిగిన వ్యక్తి భాగస్వామిగా దొరికితే అంతకుమించిన అదృష్టం మరొకటి ఉండదు.
- ☞ అందాన్ని చూసి పెళ్లి చేసుకోవడం అంటే ఇంటికి వేసిన రంగులు చూసి ఇల్లు కొనుక్కోవడమే.
- ☞ పెళ్లి అంటే ఈడూ-జోడూ, తోడూ-నీడూ, కష్టం- సుఖం గురించి కాదు. ఇద్దరూ ఐక్యమైపోయి తమని ఉద్ధరించుకొనే ఒక మంచి అవకాశం.
- ☞ ప్రతీ అమ్మాయికి చదువుకున్న భర్త రావడం సహజం. కానీ తన మనసు చదివిన భర్త రావడం అదృష్టం అనుకుంటుంది భార్య. ●

Beautiful City - Beautiful Hotel

DO NOT MISS

Forever your Service in the Heart of Visakhapatnam

DASPALLA HOTEL

Suryabagh, Visakhapatna - 520 020, A.P., India.
 Ph : 2564825 (6 Lines), 2563141 (4 Lines), Fax : 91-0891-2562043
 E-mail : dspvizag1@rediffmail.com, Visit us at : www.daspallahotels.com
 Call National Toll Free No. : 1800-425-4225

భారతదేశం - రాష్ట్రాల విభజన

అగ్నిపీ షేర్లను మాలిన్ ప్రభుత్వం వారు 'ఇండియా' పేరును 'భారత్'గా మార్చవచ్చును కదా!

భారతదేశం సమైఖ్యంగా ఉంటేనే అభివృద్ధి బాగుంటుందని ధార్ కమిషన్ భావించింది. 1947 సం॥ములో భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల విభజన విషయంగా పరిశీలించే నిమిత్తార్థమై, భారతదేశ ప్రభుత్వం ఉత్తర ప్రదేశ్ హైకోర్టు న్యాయమూర్తి శ్రీ ఎస్.కె. ధార్ నాయకత్వాన ఫన్నాలాల్, జగత్ నారాయణలాల్ సభ్యులుగా ఒక కమిషన్ ను నియమించింది. ఈ కమిషన్ వారు భాషా ప్రతిపాదికన రాష్ట్రాలు ఏర్పడడం సముచితం కాదనే నిర్ణయానికి వచ్చి తిరస్కరించింది.

దీనికి వ్యతిరేకంగా నినాదాలూ, నిరసనలూ, ఆందోళనలూ బయల్పడడంతో అఖిలభారత కాంగ్రెస్ కమిటీ 1948 సం॥ములో జె.వి.పి. కమిటీ - అనగా జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, వల్లభాయ్ పటేల్, పట్టాభి సీతారామయ్య సభ్యులుగా కమిటీ వేసింది. ఈ కమిటీ సహితమూ రాష్ట్రాల పునర్ నిర్మాణాన్ని వాయిదా వేయాలనీ, ఒక్క ఆంధ్రప్రదేశ్ ను మినహాయింపుగా భావించాలని అన్నది.

తొలుత నుంచీ భాషారాష్ట్ర ప్రాతిపదికను ఆంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణానికి పోరాడుతున్న తెలుగువారు కొంత కాలం సంయమనం పాటించారు.

కానీ 1952 సం॥ము ఆగస్టు 15న గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి (స్వామి సీతారామ్) గారు ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణం కోసం ఉద్యమించి, ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్ర ఏర్పాటు కోసం 35 రోజులుగా ఆమరణ నిరాహార దీక్షను చేబట్టి చేస్తుండడం జూచి, వినోబాభావే గారు కల్పించుకుని విరమింపజేశారు. స్వామి సీతారామ్ గారి దీక్ష అలా విఫలమయింది. ఇషా ఇది సరికాదనుకుని, 1952 సం॥ము అక్టోబర్ 19న మరో గాంధేయవాది పొట్టి శ్రీరాములు గారు ఆమరణ దీక్షకు నడుముకట్టి, దేశభక్తుడు బులుసు సాంబమూర్తిగారి వసతి గృహంలో దీక్ష ప్రారంభించారు. అలా ఆయన తన దీక్షను 58 రోజులు కొనసాగించి, 1952 సం॥ డిసెంబర్ 15న అమరులయ్యారు. దీనితో ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటా నిరసనలూ, హింసాత్మక సంఘటనలు పెల్లుబిక్కాయి.

ఈ అమరజీవి శ్రీరాములుగారి ప్రాణాహుతి కారణంగా ఆంధ్ర ప్రాంతాల్లోని హింసాత్మక సంఘటనలన్నాని, 1952 డిసెంబర్ 19న భారత ప్రధాని నెహ్రూ పార్లమెంటులో ఆంధ్రరాష్ట్ర ఏర్పాటును ప్రకటించారు.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర విధి విధానాలును నిర్ణయించడానికి రాజాస్థాన్ హైకోర్టు మాజీ ప్రధాన న్యాయమూర్తి కెలసనాథ్ వాంఛూ నేతృత్వమున ఒక కమిటీని ఏర్పరచారు. ఆ కమిటీ సూచన మేరకు ఆంధ్ర రాయలసీమల్లోని 11 జిల్లాలతో కర్నూలును రాజధానిగా చేసుకుని 1953 సం॥ము అక్టోబర్ 1వ తేదీన ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడింది. హైకోర్టును గుంటూరులో ఏర్పాటు చేశారు.

భాషా ప్రాతిపదికన ఏర్పడిన తొలి భాషా రాష్ట్రం ఆంధ్ర రాష్ట్రమే! రాయలసీమ, కోస్తాంధ్ర వారికి మేలుచేసినట్లు రాజధానిని కర్నూలు, హైకోర్టును గుంటూరు నిర్ణయం చేశారు.

మిగతా రాష్ట్రాల అలజడి

ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడడంతో మిగతా భాషల వారు కూడా భాషా ప్రాతిపదికన రాష్ట్రాలు ఏర్పాటు చేయాలనెడి అలజడి తెచ్చారు. ఈ డిమాండ్ ను పురస్కరించుకుని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఫజల్ ఆలీ నేతృత్వంలో కె.ఎం. ఫణికర్, హెచ్.ఎం. కుంజులతో రాష్ట్రాల పునర్ వ్యవస్థీకరణ కమిషన్ ను నియమించింది. ఈ కమిటీ 1955 సెప్టెంబర్ లో తమ నివేదికను అందిస్తూ- 'ఒకే రాష్ట్రం- ఒకే భాష' అనే డిమాండ్ ను తిరస్కరించింది. ఇక్కారణంగా 1956లో పార్లమెంటులో రాష్ట్రాల పునర్ వ్యవస్థీకరణ చట్టాన్ని రూపొందిస్తూ, ఏడవ రాజ్యాంగ సవరణను చేసి అంతకుముందున్న పార్టీ-ఏ, పార్టీ బి, పార్టీ సి' అనే వ్యత్యాసాలను రద్దుచేసి- 14 రాష్ట్రాలుగా, ఏడు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలుగా కొత్త పద్దతిని అమలులోనికి తెచ్చారు.

రాష్ట్రాల పునర్ వ్యవస్థీకరణలో భాగంగా తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని (వారి ఇష్టం మేరకు కలిపి) ఆంధ్ర రాయలసీమ తెలంగాణాల కలయికగా ఆంధ్రప్రదేశ్ న

ఇండియా ఇ(ఎ)ంగిలీషు పేరును 'భారత్'గా గానీ 'హిందుస్థాన్'గా గానీ ఎందుకు మార్చలేరు? ఇతర మతాలకు భయపడా? ఇచ్చలేకనా?

ఏర్పరచారు. ఈ కొత్త విశాల ఆంధ్రప్రదేశ్ 1956 సం॥ము నవంబర్ 1 అవతరించింది.

పార్ట్ 'ఎ' రాష్ట్రాలుగా అస్సాం, బీహార్, బాంబే, మధ్యప్రదేశ్, మద్రాసు, ఒరిస్సా, పంజాబ్, యునైటెడ్ ప్రావిన్స్, వెస్ట్ బెంగాల్ లుగా తొమ్మిదిగా విభజించారు.

పార్ట్ 'బి'గా హైదరాబాద్, జమ్మూకాశ్మీర్, మధ్యభారత్, మైసూర్, పాటియాలా (తూర్పు పంజాబ్) రాజస్థాన్, సౌరాష్ట్ర, ట్రావన్కోర్- కొచ్చిన్, వింధ్యప్రదేశ్ 9 గా ఉన్నాయి.

పార్ట్ 'సి'లో- అజ్మీర్, భోపాల్, బిలాసపూర్, కూచ్-బీహార్, కూర్గు, ఢిల్లీ, హిమాచల ప్రదేశ్, కుచ్, మణిపూర్, త్రిపుర వంటి పది ఉన్నాయి.

పార్ట్ 'డి'లో అండమాన్ నికోబార్ దీవులు, ఈ ప్రతిపాదనలను 'షా' కమిటీ సూచించింది.

1971 సం॥ములో కేంద్రప్రాంతమైన హిమాచల్ ప్రదేశ్ కు 18వ రాష్ట్రంగా ప్రతిపత్తిని కల్పించింది.

1972 సం॥ములో ఈశాన్య రాష్ట్రాల పునర్ వ్యవస్థీకరణ చట్టం ద్వారా మణిపూర్, త్రిపుర, మేఘాలయా రాష్ట్రాలను ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. మణిపూర్ 19వ రాష్ట్రంగా, త్రిపుర 20వ రాష్ట్రంగా, మేఘాలయా 21వ రాష్ట్రంగా చేశారు.

1975 సం॥ములో సిక్కిం రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేశారు. అయితే 1947 వరకూ అక్కడ ఛోగ్వార్ రాజ్యపాలనం ఉండేది. బ్రిటిష్ పాలన అంతమయ్యాక ఈ ప్రాంతాన్ని భారతదేశంలో రక్షిత ప్రాంతం చేశారు.

1986 సం॥ములో అరుణాచల ప్రదేశ్, మిజోరామ్ లను వీటికి కేంద్ర ప్రతిపత్తిని కల్పించి, 23వ రాష్ట్రంగా మిజోరామ్ నూ, 24వ రాష్ట్రంగా అరుణాచల ప్రదేశ్ ను గొనివచ్చారు.

గోవాను పోర్చుగీసువారు భారతదేశానికి అప్పగించగా 1987 సం॥ములో గోవాను 25వ రాష్ట్రంగా ఏర్పాటు చేశారు, గోవా, డయ్యు డామన్ లు ఇందులో చేరాయి.

2000 సం॥ము నవంబర్ 1న ఛత్తీస్ గడను మధ్యప్రదేశ్ నుంచి విడదీసి 26వ రాష్ట్రంగా ఏర్పాటుచేశారు.

2000 నవంబర్ 16న బీహార్ లోని కొన్ని ప్రాంతాలను వేరుచేసి 28వ రాష్ట్రంగా జార్ఖండ్ ను ఏర్పాటుచేశారు.

అయితే ఈ విభజింపబడిన రాష్ట్రాలు ఈవిధంగా పేర్లు మారడం జరిగింది.

1960లో బొంబాయి రాష్ట్రాన్ని మహారాష్ట్ర అన్నారు.

1968లో మద్రాసు రాష్ట్రం పేరును తమిళనాడుగా మార్చారు.

1973లో మైసూర్ ను కర్ణాటకగా మార్చారు.

2006లో ఉత్తరాఖండ్ ను ఉత్తరాంచల్ అన్నారు.

2006లోనే పాండిచ్చేరిని పుదుచ్చేరి అన్నారు.

2007లో అస్సాంను అసోం అన్నారు.

- భారతదేశంలో అంతర్గాలు తమతమ పేర్లనూ, తమతమ పట్టణాల పేర్లను మార్చుకున్నప్పటికీ- ఇండియా పేరును 'భారత్'గా గానీ, హిందుస్థాన్ గా గానీ ఏల మార్చలేదన్నది 'ప్రముఖాంధ్ర' ప్రశ్న. ఇండియా పేరును హిందుస్థాన్ గానో భారత్ గానో మార్చనంత వరకూ భౌగోళిక సమస్యలుంటూనే ఉంటాయి. ●

అంధ్రదేశంలో రామాలయం లేదా రామ మందిరం ఉండని గ్రామం ఉండదు. ముంబాయిలో సీతా రామకల్యాణం చేయని ప్రదేశం ఉండదు.

అయితే మనం కేరళను కమ్యూనిష్టు ప్రదేశమనీ, ముస్లిము జనాభా ఎక్కువయిన పొరబాటు పడుతుంటాం. అక్కడున్న బృహదాలయాలు ఎక్కడా లేవు. అనంత పద్మనాభస్వామి ఆలయం గానీ, గురు వాయూరప్పన్ ఆలయం గానీ, శబరిమల గానీ (ఆలయం చిన్నది- మహిమ పెద్దది) స్త్రీల శబరిమలగా కీర్తించే తిరువనంత పురం లోని భగవతి అమ్మన్ ఆలయాలున్నాయి. శబరిమలై భక్తులు ప్రస్తుతం ఆసేతు హిమాచల పర్వతమూ వ్యాపించి యున్నారు. కోవెల తెరచిన ప్రతీసారీ కోకొల్లలుగా భక్తులు వెడుతుంటారు.

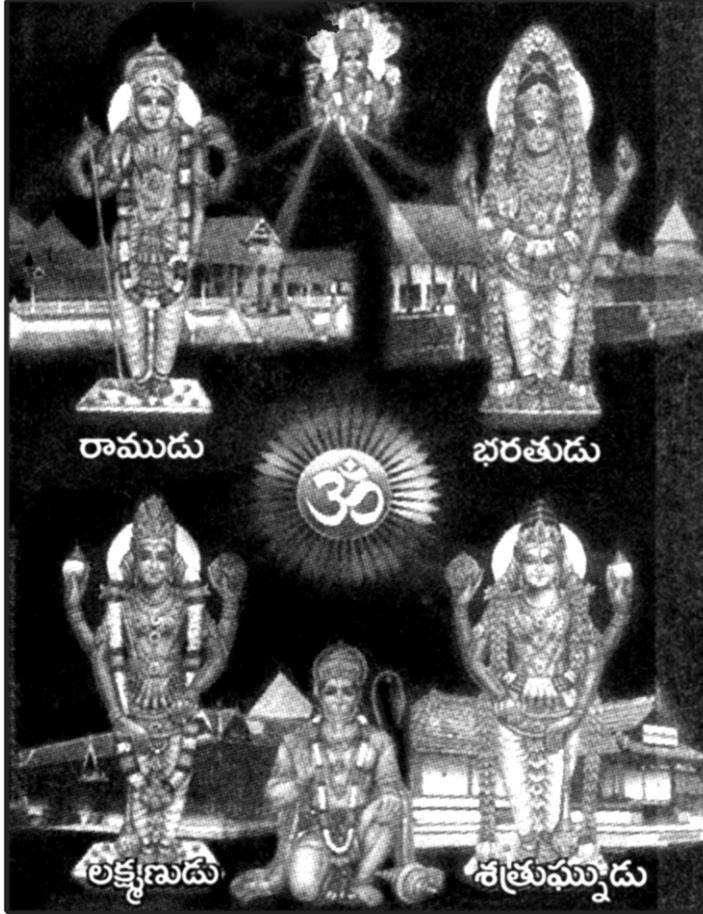
ఎన్నో ప్రదేశాల్లో ఎన్నో రామాలయాలున్నప్పటికీనీ సీతారాముల పాదాల చెంత నమస్కారంతో ఆంజనేయస్వామీ ఉంటారు. భద్రాచలంలో రామాంకంపై సీతమ్మ తల్లి, ప్రక్కన విడిగా లక్ష్మణుడూ నిలిచి ఉంటాడు. ఒక్క అయోధ్య (ఉత్తరప్రదేశ్)లో మాత్రం రామలక్ష్మణ భరత, శత్రుఘ్నులు బాలకులవలె కనిపిస్తారు.

కానీ కేరళలో మాత్రం శ్రీరామునికీ, భరతునికీ, లక్ష్మణునికీ, శత్రుఘ్నునికీ విడి విడి గ్రామాల్లో విడివిడిగా ఆలయాలున్నాయట. ఒకే రోజులో ఆ నాలుగు ఆలయాలను దర్శించి రావచ్చునంటూ ఓ విశ్వసీయ విషయాన్ని విన్నాను. ఆ యాత్రను నలంబలమ్ అంటారుట. మలయాళ నెలల్లో చివరిదైన కార్తికం మాసంలో అనగా జులై, 17 ఆగస్టు 16 మధ్య ఈ నాలుగు ఆలయాలను చుట్టివస్తే కరువుకాటకాలుండవనీ కొందరి విశ్వాసం. సర్వసాధారణంగా అది వ్యాధులు సంక్రమించే కాలం.

ద్వాపరయుగంలో శ్రీకృష్ణభగవానుడు ఈ నాలుగు ఆలయాలను దర్శించి, పూజించాడంటారు. అయితే ద్వాపరయుగాంతంలో సాగరం పొంగి, ఈ విగ్రహాలు నీటిలో మునిగిపోయాయట. కేరళలోని పొన్నాని ప్రాంతాన్ని పాలించే ఆయురర్ కొవిలకమ్ ఆస్థానంలోని మంత్రి వాక్యయల్ కైమల్ అనే ఆయనకు కలలో ఈ విగ్రహాలు కనిపించాయట. ఆ మర్నాడు ఆయన సముద్రపు తీరానికి వెళ్లి మత్స్యకారులను పిలిపించి ఆ విగ్రహాలను వెదికి తెప్పించి, నలుగురు అన్నదమ్ముల విగ్రహాలనూ, నాలుగు ప్రాంతాల్లో ప్రతిష్ఠించి నాలుగు ఆలయాలను నిర్మించాడని ఓ చరితం ఉన్నది.

ప్రాచీన తాళపత్రగ్రంథాల్లో కూడా ఈ విషయం ఉందని అంటారు. దానిలో వ్రాసినట్లు ఈ నాలుగు ఆలయాలకూ వెళ్లి, విడి విడి ఆలయాల్లో ఉన్న రామ, భరత, లక్ష్మణ, శత్రుఘ్నులను దర్శించుకుంటే కోరిన కోరికలు తీరుతాయంటారు. అయితే వరుస క్రమంలో వారిని దర్శించుకోవాలి. తిరుచ్చి (త్రిచ్చి) జిల్లాలో ఉన్న రామాపురంలోని రామాలయంలోని శ్రీరాముణ్ణి వేకువరూమున దర్శించడంతో ప్రారంభించి, సాయం సమయానికి పాయమ్మాళ్లో ఉన్న శత్రుఘ్నుని గుడిలో శత్రుఘ్నుణ్ణి దర్శించడంతో యాత్ర పూర్తియవుతుంది.

రామునికే గాకుండా భరత, లక్ష్మణ, శత్రుఘ్నులకూ ఆలయాలున్నాయే!

వేకువన శ్రీరాముణ్ణి దర్శించి, సూర్యోదయ సమయంలో భరతుణ్ణి దర్శించాలి. తదుపరి లక్ష్మణుని ఆలయానికి వెళ్లి, సాయంత్రానికి శత్రుఘ్నుని దర్శించాలట. తిరుపురయూర్లో రాముడున్నాడు. ఈ ఆలయం తీవ్రా నది ఒడ్డున ఉన్నది. ఈ నదిని పురయూర్ నదియని కూడా అంటారు. అందుకే ఈ ఊరికి తిరుపురయూర్ అనే పేరు వచ్చింది. ఇక్కడి శ్రీరాముడు చతుర్భుజుడు. ఇరు ప్రక్కలా శ్రీదేవి భూదేవి ఉంటారు.

(ఈ ఆలయానికి 23 కి.మీ.దూరంలో గురువాయూర్ శ్రీ కృష్ణాలయం ఉన్నది. తిరుచ్చిలోని ఇరింజలక్కడలో భరతుని ఆలయం ఉన్నది. ఇది ఎనిమిదవ శతాబ్దానికి ముందుగానే నిర్మించినట్లు చరిత్ర చెబుతుంది. ఇక్కడి భరతుని పూజకు దీపారాధనలూ, అగరు వత్తులు వెలిగించడం, ధూపం ఏవీ ఉండవు. తామరపూలు తులసీ మాలలతోనే ఈయన్ను పూజించాలి. 101 తామర పూలు గల మాలను ఆయన మెడలో వేసినచో కోరిన కోరికలు తీరుతాయట. ఈ భరతుణ్ణి రోగాల్ను పోగొట్టే ధన్యం తరిగా కూడా కొలుస్తారు. ఆలయం చుట్టూ నాలుగు సరస్సులతో ఆహ్లాదకర వాతావరణం ఉంటుందంటారు. ప్రతీ యేటా ఏప్రిల్ నెలలో ఇక్కడ జరిగే ఉత్సవంలో పాల్గొనే అలంకృతమైన 17 ఏనుగుల్ని చూడడం ఆహ్లాదకరంగా ఉంటుంది.

నలంబలమ్ యాత్రలోని మూడవ ఆలయం లక్ష్మణుని ఆలయం ఎర్నాకుళం - త్రిచూర్ జిల్లాల నడుమ ఉన్నది. ఈ ప్రాంతాన్ని మార్పికుళం అంటారు.

ఇక్కడ కల లక్ష్మణుని దర్శించుకున్న తరువాత వినాయకుణ్ణి, శివుణ్ణి పూజించి మరల లక్ష్మణుని దర్శించాలట. అయ్యప్పస్వామినీ, అమ్మవారినీ పూజించి ఆ తరువాత మరల లక్ష్మణుని పూజించాలంటారు.

ఆఖరి ఆలయం పాయమ్మాల్లో గల శత్రుఘ్నుడు ఈ ఆలయం భరతుని ఆలయానికి 7 కిలోమీటర్లలో ఉంటుంది. రామ, భరత, లక్ష్మణ విగ్రహాలకన్నా చిన్న విగ్రహము శత్రుఘ్నుని విగ్రహం. టిప్పుసుల్తాన్ దాడుల్లో ఈ ఆలయం బాగా దెబ్బతిన్నది. ఆ సమయంలో శత్రుఘ్నుని పంచలోహ విగ్రహాన్ని ఆలయానికి పశ్చిమంలో కల కొలనులో దాచారట. తరువాత కనిపించక పోతే గ్రానైట్ రాయితో వేరే విగ్రహం తయారుచేయించారు. ఈ విగ్రహం వెనుక శత్రుఘ్నుని భార్య శృతకీర్తి విగ్రహం ఉంది. ఇక్కడ ఎప్పుడూ ఓ దీపం వెలుగుతూనే ఉంటుంది.

ఈ ఆలయదర్శనంతో రామ, భరత, లక్ష్మణ, శత్రుఘ్ను ఆలయాల యాత్ర సంపూర్ణ మవుతుంది. ఇవి గాకుండా కేరళలోని కొట్టాయం, ఎర్నాకుళం, మలప్పురం జిల్లాల్లో కూడా రామ భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్నులు ఆలయాలున్నాయి గానీ ఇవి వీటంతటి ప్రాముఖ్యం కలవి కావు- అని అంటారు. గానీ- కేరళలోనే ఈ నలుగురి అన్నదమ్ముల ఆలయాల్ను చూచే అవకాశం ఉన్నది.

హైదరాబాద్ శౌర్యాన్ని చూపిన పృథ్వీరాజ్ చౌహాన్!

భారతదేశాన్ని పాలించిన చౌహాన్ రాజవంశస్థుల్లోని చివరివాడు పృథ్వీరాజ్ చౌహాన్. ఎంతటి ఔదార్యవంతుడో, అంతటి శౌర్యవంతుడు. మహానీయుడైన హిందూ మహారాజ్. ఆయనకు ధైర్యంతో బాటు శబ్దబేధి నైపుణ్యం కూడా ఉండేది.

ఆయన ధర్మబద్ధుడు, అయితేనేమి ఆయనపై మహ్మద్ ఘోరీ అనేక పర్యాయములు దాడిచేశాడు. మొదటి పర్యాయం ఘోరీ దాడిచేసినపుడు పృథ్వీరాజ్ ఘోరీని ఓడించాడు. అపజయం పాలై ఘోరీ ఒంటరిగా పారిపోతున్నపుడు పృథ్వీరాజ్ అతన్ని బంధించలేదు. ఆ పరాజితుణ్ణి స్వేచ్ఛగా పారిపోనిచ్చాడు.

పారిపోతున్న శత్రువును వెంటాడడం గానీ, బంధించడం గానీ హిందూ రాజపుత్ర ధర్మం కాదు. ఆ ధర్మాన్నే పృథ్వీరాజ్ పాటిస్తూ వచ్చాడు.

మరో పర్యాయం మహ్మద్ ఘోరీ ఆకస్మిక దాడిచేసి పృథ్వీరాజ్ చౌహాన్ ను పరాజితుణ్ణి చేసి, బందిగా కొనిపోయాడు. సాధారణంగా బంధించడమే గాకుండా పృథ్వీరాజ్ కళ్లను ఎర్రగా కాల్చివేసి, శాశ్వత అంధత్వమును కలిగించాడు. శూరుల చరితలు విశదపరుస్తున్నాయి. జై భారత జగజ్జనని. వీరవరప్రసాదినీ! ●

అయిననూ పృథ్వీరాజ్ ధైర్యాన్ని కోల్పోలేదు. ఘోరీ నిర్వహించే విలువిద్యా పందెముల్లో వీరోచితంగా గెలిచేవాడు. అతని శబ్దబేది విద్యయే అతణ్ణి గెలిపిస్తూ వచ్చేది.

పృథ్వీరాజ్ అంధుడయ్యుండీ నైపుణ్యమును ప్రదర్శించడం జూచి ఘోరీ ఎంతగానో మెచ్చుకుంటూండే వాడు. ఒకసారి ఈ విలువిద్యా పందెముల్లో పృథ్వీరాజ్ నేర్పునుగని ఘోరీ ప్రశంసించడం జూచి, లోపల రగులుతున్న పగతో, ఘోరీ మాటలు వైపుగ శరమును వదిలి, ఘోరీని సంచరించి, తన పగను తీర్చుకున్నాడు, సంతుప్తి చెందాడు; కానీ తన్ను శత్రుచరులు బ్రతకనీయరని గ్రహించి, పృథ్వీరాజ్, అతనితో జైలుశిక్ష ననుభవిస్తున్న చాంద్ బర్దాయ్ నొకరి నొకరు పొడుచుకుని మరణించారు. అలా 1192 సం॥ములో పృథ్వీరాజ్ తనంతటతానుగా వీరమరణం పొందాడు. భారత రాజులు అసమాన ప్రతిభావంతులూ, ఆత్మస్థైర్యం, ఆత్మాభిమానం కలవారిని- ఎన్నో

భారతీయుల ఔదార్యగుణం గొప్పది!

సత్యం మాతా పితా జ్ఞానం
ధర్మోభ్రాతా దయా సఖి
శాంతిః పత్నీ! క్షమా పుత్రః
షడేతి మమ బాంధవా!

- అని ఈ షడక్షరీ స్తుతిని ఆచరించేవాడే భారతీయుడు. వాని రక్తంలో ఈ ధర్మాలు జీర్ణించుకుపోయాయి.

ఆ రోజుల్లో హిందూ మహమ్మదీయుల మధ్య పచ్చగడ్డి వేస్తే చాలు భుగభుగమని మండిపోతుండేది. ఇలా ఒకరి నొకరు కొట్టుకుని చావడం పెరిగిపోవడంతో జబల్ పూర్ లో కర్నూర్ విధించారు. రోజులో ఏ గంటో, రెండు గంటలో ప్రజలను బయటకు వదిలేవారు. ఆ కొద్ది సమయంలోనే వారు బయటకు వచ్చి తమ పనులను చక్కబరుచుకోవాల్సి ఉండేది.

ఒక రోజున ఖాన్ అనే ఒక ముస్లిము తన స్నేహితుణ్ణి స్టేషన్ కు పంపించడానికి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. స్నేహితుణ్ణి రైలు ఎక్కించి, ఇంటికి తిరిగి వస్తూన్నప్పుడు కర్నూర్ ట్రైమయిపోయింది. ఎదురుగుండా ఓ పోలీసు వాహనం వస్తూంది. ఇంటికి వెళ్ళడం కష్టం కావటంతో ఓ సందులో ఉన్న ఇంట్లోకి దూరిపోయాడు. కానీ చాలా భయపడ్తున్నాడు. కర్నూర్ సమయంలో వస్తూండే ఆ కొత్త వ్యక్తిని ఇంటిపెద్ద చూచి ఎవరు నువ్వు? ఎందుకిలా ఉరుకులు పరుగులెత్తుకుంటూ నా ఇంట్లో ప్రవేశిస్తున్నావంటూ కరకుగా ప్రశ్నించాడు.

ఖాన్ బయపడిపోతున్నాడు. అది హిందువుల గృహమని గ్రహించాడు. భయంతో నోరు పెగలడం లేదు. అలాగే ధైర్యం తెచ్చుకుని గద్గద స్వరంతో నా పేరు ఖరే, కర్నూర్ ప్రారంభమయింది. కొద్ది సేపట్లోనే వెళ్లిపోతాను. దయతలచండి' అన్నాడు.

అప్పటి వరకూ కఠినంగా ప్రవర్తిస్తూ, కఠినంగా మాట్లాడిన ఇంటి యజమాని కంఠస్వరం మృదువుగా మారిపోయింది. జాలిగా చూస్తూ- "లోపలికి

రా, చీకటి పడిపోయింది. తెల్లారి మెల్లిగా వెడుదువుగాని" అంటూ, దయతలచాడు. తన ఇంటి గదిలో విశ్రాంతి తీసుకోనిచ్చాడు.

తెల్లవారింది. ఇంటి యజమాని వచ్చాడు. 'లే- లేచి నీ ఇంటికి క్షేమంగా వెళ్ళు. నీవు ముస్లిమువని రాత్రే గ్రహించాను. ముస్లిము అయినా, హిందూయైనా మనిషి మనిషే! త్రోవలో నీకేమైనా ఆపద సంభవిస్తుండేమోనని ఇంట్లో ఉండమన్నాను. ఈ మత, కుల, ప్రాంత ద్వేషాలు కూడుపెట్టేవా, గుడ్డనిచ్చేవా' అంటూ ఆ హిందూ ఇంటాయన అనేసరికి ఖాన్ సాహెబ్ హృదయం కరిగిపోయింది. ఆ ఇంటి పెద్దాయన పాదాలకు నమస్కరించబోయాడు. ఆయన ఖాన్ ను పైకి నెత్తుతూ గట్టిగా కౌగలించుకుని 'ఆపదలో ఉన్నవారిని ఆదుకోవడం గృహస్థు ధర్మం' నా ధర్మం నేను నిర్వర్తించాను' అంటూ సాదరంగా సాగనంపాడు. ఇదీ భారతీయత! ●

SRI RAJARAJESWARI JEWELLERY

The Oldest Jewellery Shop in Pondy Bazaar

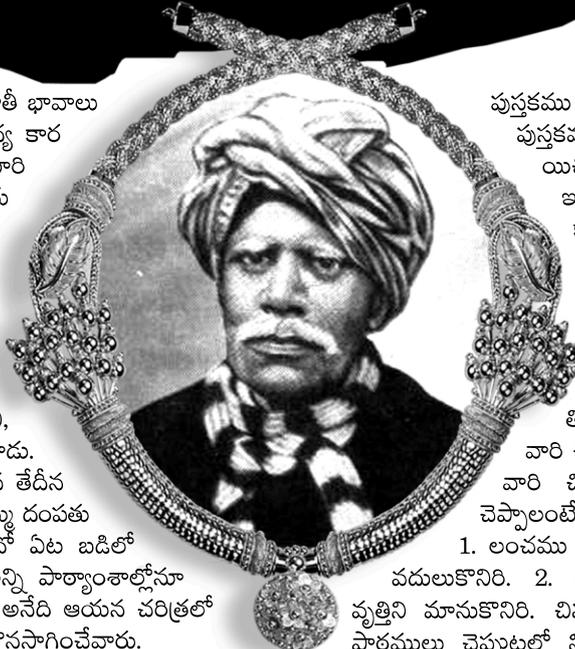
81, Pondy Bazar, T. Nagar, Chennai - 600 017.

Phones : 28152387, 28154653

**The Purest Treasurer Mortal Times
Afford is Spotless Reputation**

యుగపురుషుడు కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు గారు!

రాజమహేంద్రవరం అభ్యుదయ సాహితీ భావాల కల సాహితీ కాణాచి. స్త్రీలు అవిద్య కారణంగా వంటింటి కుందేళ్ళుగా మారిపోతున్నారనీ, బాల్య వివాహాల కారణంగా వితంతువులై పోతున్నారనీ వాపోయిన తొలి సంఘ సంస్కర్త, అభ్యుదయగామీ కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు. రచయితలు రచనా పచనంతోనే గాకుండా, దేశ కాలమానంగా వస్తున్న దుస్థితుల్ని గని, వాటి పరిష్కార మార్గాల అన్వేషణ జరుపుతూ, పరిష్కృత కర్త కావాలని భావించిన వాడూ ఆయనే!

ఒకవిధంగా చెప్పాలంటే స్త్రీసంక్షేమాన్ని కాంక్షించి, సంఘ దురాచారాలను మొదలుకంటా త్రుంచినవాడు. ఆయన 1848 సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెల 16వ తేదీన రాజమండ్రిలోని కందుకూరి సుబ్బారాయుడు, పున్నమ్మ దంపతులకు జన్మించారు. అప్పటి ఆచారం ప్రకారం ఐదో ఏట బడిలో చేరిన వీరేశలింగం గారు అన్ని తరగతుల్లోనూ, అన్ని పాఠ్యాంశాల్లోనూ ప్రథమశ్రేణిలోనే ఉత్తీర్ణులయ్యారు. రెండవ శ్రేణి అనేది ఆయన చరిత్రలో లేనేలేదు. ఏ పని తలపెట్టిననూ చిత్తశుద్ధితో కొనసాగించేవారు.

ఆయనకు గ్రంథ పఠనం పట్లగల ఆసక్తి ఎక్కువ. దక్షిణ హిందూదేశ శాసన పుస్తకములన్నిటినీ చోదించి చదివారు. అప్పటి చెన్నపురి యందునూ, మైసూరు వంటి ఇతర రాజధానులయందు కల రాగి, శిలా శాసనములన్నింటినీ చదివారు. చారిత్రక గ్రంథములను తెప్పించి చదివారు. చెన్నపురి చిత్ర వస్తుప్రదర్శనశాలలో కల తామ్ర శాసనములను చదివారు. ముద్రితములు కాని తాళపత్ర గ్రంథాలను విరివిగా సంపాదించి చదివారు.

తంజావూరులోని సరస్వతీ పుస్తక భాండాగారములున్నవని విని, అక్కడకు వెళ్లి, వాటినిన్నిటినీ చదివి, తనకు కావల్సిన విషయాలన్నిటినో వ్రాసుకుని వచ్చారు. అక్కడ ప్రాచ్య లిఖిత పుస్తక భాండాగారమునకు ప్రతీ దినమూ ఉదయము 10 గంటల కేగి సాయంత్రము 5 గంటల వరకూ ఉండి, తాళపత్ర లిఖిత గ్రంథముల నుంచి కావలసిన విషయములను వ్రాసుకుని వచ్చేవారు.

చెన్నపురిలో ఒకనాడు వారికి జరిగిన విషయాన్ని తెలుసుకున్నపుడు నాకు మహా ఆశ్చర్యము కలిగినది. వారి భాషలోనే చెప్పుచున్నాను కనుడు-

ఒకనాడు 'ట్రాము' నెక్కి సముద్ర తీరమున దిగి, అక్కడ నుండి కోటకు నడిచి పోయి, కావలసిన పుస్తకములను పుస్తక భాండాగారము నుంచి వ్రాసుకోబోగా, నా చొక్కాజేబులోని ఆ వ్రాత పుస్తకము కనబడలేదు. ట్రాము బండిలో దానిని విడిచినట్లనిపించి, వెంటనే మరల సముద్ర తీరమునకు పోయి మరియొక ట్రాము బండినెక్కి వెళ్లి, మొదటి ఎక్కివచ్చిన బండివానిని కనుగొని అడగగా, ఏదో వ్రాతపుస్తకం బండి బల్లమీద నుండగా క్రింద పారవేసినని అతడు చెప్పెను. అతని బండినే ఎక్కి, అతడు పుస్తకం పారవేసినని చెప్పిన చోట స్థలమున దిగి, వెదకడమే గాకుండా చుట్టూ ప్రక్కల వారిని అడిగితిని.

పుస్తకము ఇచ్చిన వారికి సొమ్ము యిచ్చేదనని ఆశపెట్టితిని. పుస్తకము జాడ తెలియలేదు. పుస్తకమును వెదికి తెచ్చి యిచ్చినవారికి 25 రూపాయలు పారితోషికము ఇచ్చేదనని ప్రకటించిననూ కార్యము సఫలము కాలేదు. నేను నెల దినములు కష్టపడి వ్రాసిన దంతయు నిష్ఫలమయ్యెను. అందుచేత నేను తిరిగి కోటకుపోయి చదివిన పుస్తకములే మరల వదిలి, వ్రాసినదానినే మరల వ్రాసుకోవలసి వచ్చినది. ఈ ప్రకారముగానే నేను విశేష శ్రమపడి కవుల చరిత్రమును వ్రాసి ముగించి తిని. - అని వారు స్వీయచరిత్రలో వ్రాయడం, వారి చిత్తశుద్ధి, పట్టుదలు నన్నెంతో అబ్బురపరచినవి. వారి చిత్తశుద్ధి, సత్రవర్తన, సత్యవర్తనలను గూర్చి చెప్పాలంటే- మరొక విషయము నిచట చెప్పక తప్పదు.

1. లంచము అడిగినవారిని బాధపడతూ ప్రభుత్వోద్యోగమును వదులుకొనిరి. 2. అబద్ధాలు ఆడవలసి ఉంటుందని న్యాయవార వృత్తిని మానుకొనిరి. చివరకు ఉపాధ్యాయ వృత్తిని ఎన్నుకుని పిల్లలకు పాఠములు చెప్పుటలో నిమగ్నులైరి. పిల్లలకు చెప్పే పాఠాలతో బాటు, సమాజంలో పాతుకుని పోయిన దురాచారాలను నెగడుతూ, సంఘ సంస్కరణా భావాలను బోధించారు.

వీరేశలింగం గారికి తన 13వ ఏటనే ఎనిమిది సంవత్సరాల బాపమ్మ అనే అమ్మాయితో వివాహం జరిగింది. అప్పటి బాల్య వివాహ ఆచారమది.

ఆయన ఉపాధ్యాయ వృత్తిని ఎన్నుకొనడమే గాకుండా 1874 సంవత్సరంలో 'వివేకవర్ధిని' అనే పత్రికను ప్రారంభించారు. సంఘంలోని దురాచారాలను ఎదుర్కొంటూ ప్రజల్ని చైతన్యపంతులుగా తీర్చిదిద్దడానికి ఈ పత్రిక ఎంతగానో వారికి దోహదకారి అయ్యింది. ఆయన సంఘసంస్కర్తయే కాదు, హాస్యప్రియుడు. అందుకోసమై ఆయన 'హాస్య సంజీవనీ' పత్రికను కూడా నడిపారు.

ఆదిలో చెప్పినట్టు స్త్రీ విద్య కోసమై అహరహమూ పాటుపడ్డారు. బాల బాలికలు చదువుకునే సహ విద్యావిధానాన్ని ప్రవేశ పెట్టింది కూడా వీరేశలింగం గారే! అలాగే ఆయన వితంతు వివాహాలను జరిపించి ఎన్నో సమస్యలను ఎదుర్కొన్నారు. స్త్రీల కోసం 'సతీ హితబోధిని' అనే పత్రికను కూడా నడిపారు.

వీరేశలింగం గారు గొప్ప రచయిత, పత్రికా రచయిత, సాహితీవేత్త. ఆయన ఎంతటి సాహితీవేత్తయో అంతటి సంఘ సంస్కర్త. అనేక సంస్కృతాంగ్ల గ్రంథాలను తెలుగులోనికి అనువదించారు. పరవస్తు చిన్నయసుారి 'నీచింపెద్దిక'లో విడిచి వెళ్ళిన సంధి, విగ్రహం భాగాలను ఆయన పూర్తిచేశారు. ఆయన గ్రంథాల్లో 'రాజశేఖర చరిత్ర' యను నవల, సత్యరాజా పూర్వదేశ యాత్రలు' అను గ్రంథాలు ప్రధానమైనవి. ఈయన సమాజసేవ కోసం 'హితకారిణి' అనే ధర్మసంస్థను ప్రారంభించి తన యావదాస్తిని ఆ సంస్థకే వ్రాసి యిచ్చేసిన ఘనుడు.

మద్రాసులోని ప్రెసిడెన్సీ కళాశాలలో తెలుగు పండితునిగా పనిచేశారు. ఆయన కూర్చున్న కుర్చీని యిప్పటికీ కళాశాలవారు భద్రపరిచినట్టు వింటున్నాం. బిరుదల నాశించని ఆయనకు గద్య తిక్కన అనే బిరుదమున్నది.

1919 సం॥ము మే 27న ఇమ్మహారచయిత, సంఘసంస్కర్త ఇమ్మహా ప్రపంచాన్ని విడిచిపెట్టినప్పటికీనీ, ఆయనలాటి సంఘ సంస్కర్త, చిత్తశుద్ధి గల నచ్చరి త్రుడు తెలుగు భూమిపై తిరిగి పుట్టలేదనే చెప్పాలి. ఆయన యుగపురుషుడు. ●

Lovely Stay at Holy Tirupathi The Gateway of Lord Balaji

HOTEL MAYURA

204, 209, T.P. Area, Tirupati - 517 501 (A.P.)
(Opposite Bus Station)
Phone : 0877-2225925, 2225251, Fax : 0877-2225911
e-mail : mayurahotels@yahoo.co.in, Grams :

భోగోపేక్షానకీ భక్తునకీ
అనుసంధానమైనది

అంజికా దీర్ఘా ర్చిత్య

బాహ్యస్మృతి లేకుండా భగవద్భాసనలనే గడిపిన సదాశివబ్రహ్మాండీలు! - వారి కీర్తనలు చిరస్మరణీయాలు!

అది త్రిప్పీ అనబడు తిరుచునాపల్లి జిల్లా, కావేరీ తీరంలో 'నెరూరు' అనే గ్రామం, ఆయన తండ్రి సోమసుందర అవధానులు, తల్లి పార్వతి. అపుడాంధ్ర ప్రాంతమూ, తమిళ ప్రాంతమూ అనే తేడాలు లేవు. సోమసుందర అవధాని గొప్ప పండితుడు. కుంభకోణంలో పండితులూ, ఆలయాలూ పెక్కు ఉండేవి (ఇప్పుడూ ఉన్నాయి) కుంభకోణం సమీపంలో స్థిరనివాస మేర్పరచు కున్నారు. ఆయనెప్పడూ రాముణ్ణి, కృష్ణుణ్ణి భక్తి శ్రద్ధలతో కొలుస్తుండేవారు. ఆమె (తల్లి) అపార శివభక్తి కల సౌమ్యస్వభావపు గృహిణి. సంసారం సుఖంగానే గడుస్తూంది. ఉన్న లోటు ఒక్కటే సంతానం లేకపోవడం. ఇరువురి తీవ్రభక్తి శ్రద్ధలతో తమ తమ ఇష్టదైవములను ప్రార్థించగా- భగవంతుడు అనుగ్రహించి సుపుత్రోదయం కలిగేట్లు అనుగ్రహించాడు. ఆ పసివానికి ఇరువురి యిష్టదైవాలయిన నామములను కలిపి 'శివరామకృష్ణ' నామకరణం చేశారు.

అదేవి విచిత్రమోగానీ శివరామకృష్ణ సర్వదా మనస్సును భగవద్భాసనలోనే మునిగి ఉండేవాడు. సకల శాస్త్రములూ అధ్యయనం చేశాడు. చూచువారందరికీ మహాతేజశ్శాలిగా, అపార జ్ఞానిగా ఉంటూ, క్రమేణా వైరాగ్య స్థితికి చేరుకున్నాడు. యుక్తవయసు వచ్చి వివాహం చేద్దామనుకునేసరికి గృహస్థాశ్రమం స్వీకరించడానికి ఆయన మనసు అంగీకరించేట్లు లేదు. తల్లి తండ్రులు పట్టుబట్టగా వారిని తృప్తిపరచుటకు వివాహానికి అంగీకరించారు. ఆ రోజుల్లో పుష్పవతులు గాకుండగనే కన్యా వివాహములు చేసేవారు. ఓ గుణవతి, రూపవతియైన అమ్మాయిని చూచి వివాహం జరిపించారు. ఆ అమ్మాయి పుష్పవతి అయినది. అత్తవారింటి వద్ద జరిగిన ఓ విచిత్ర సంఘటన ఆయనలో మార్పు తెచ్చింది. తీవ్ర వైరాగ్యంతో ఎవరికినీ ఏవీ చెప్పకుండానే సత్యాన్వేషణార్థం గౌతముడు రాజసౌధం విడిచి వెళ్ళినట్లుగా శివరామకృష్ణ ఇల్లు విడిచి సత్యాన్వేషణార్థం బయల్దేరారు. బంధు మిత్రులు ఎంతగా వెదికినను ఆయన జాడ దొరకలేదు.

ఆకలి వేసినపుడు ఎక్కడో అక్కడ భిక్షను స్వీకరించడం, ఆకలిని తీర్చుకుని, నదీనద ప్రదేశముల్లోనో, వనముల్లోనో- భగవంతుని హృదయంలో నింపుకుంటూ- తోలుదొల్లగా 'శివ మానసపూజ' మనే కీర్తన రచించి, పరవశుడై ఆలపిస్తూ, శ్రీ కామకోటి పీఠాధిపతులు, జగ ధ్యువులైన శ్రీ శ్రీ పరమశివేంద్ర సరస్వతులను చేరి, వారి చరణ సన్నిధిలో శివ్యరికం చేస్తూండడంతో ఆయనకు గురుసాన్నిధ్యం లభించినది. గురువులకు శివరామకృష్ణునిలో గల చైతన్య స్వరూపమైన వర్చస్సును గని 'సదాశివా' యని పిలిచారు. అప్పట్నుంచీ వారికి 'సదాశివుడు' సదాశివేంద్రుడు నామమే స్థిరమైంది. ఆ గురు పాదములచెంత సేవచేస్తూ, కఠోరమైన అనేక సాధనములు చేసి, తర్క విశారదుడై, కావ్యకర్తయై, ఎందరెందరో పండితుల్ని పరాజితుల్ని కావిస్తూ

వ్యాస భగవానుని బ్రహ్మ సూత్రములనూ, పతంగి మహర్షి యోగసూత్రములకూ భాష్యములను వ్రాసి, కవిగా, పండితునిగా ఆయన ప్రసిద్ధి నొందుతూ వచ్చారు. తన ఆంతరంగిక అనుభూతులనూ, భగవద్భక్తిని సమీకృత పరుస్తూ, ఆనంద తన్మయత్వంతో 'అత్య విలాసము' అను 65 సుమధుర శ్లోక కీర్తనా కావ్యములను

కావేరీ నదిలో ఇసుక తిన్నెలపై దిగంబరిగా కూర్చున్న ఆయన సమాధి స్థితిలో అలాగే ఉండిపోయారు. వర్షాకాలం వచ్చింది. వరద, వెల్లువలా ప్రవహిస్తూంది. ఇసుక తిన్నెలపై ఉన్నాయన అలాగే వరదలో ఇసుకతోబాటు కొట్టుకుని పోయారు. గట్టుమీద ఉన్నవారు ఆశ్చర్యచకితులై చూస్తున్నారు. అలా ఆయన ఎంత దూరం వెళ్ళాలో ఎవరికీ తెలియదు. మూడు నెలల తరువాత ఓ రైతు ఇసుకను త్రవ్వుతూ బండీలో పోస్తూండగా పార అంచులకు రక్తమైంది. విస్తుపోయాడు. తప్పి తప్పి గొయ్యిగా తప్పి చూచే సరికి ఓ జ్ఞానమూర్తి రక్తపు మడుగులో ఉన్నారు. అయినా ఆయన కదలేదు. మెదలేదు, జ్ఞానస్థితిలోనే ఉన్నారు. ఇది చూస్తున్న వారందరూ ఆశ్చర్యపోయారు, ఆవేదన పడ్డారు. ఏదో దేవతామూర్తయి ఉంటాడని భావించి, పూజలూ, హారతులివ్వడం ప్రారంభించారు. అవన్నీ ఆయనకేమైనా తెలిస్తేగా- ఆ సమాధి స్థితినుంచి కోలుకునేసరికి కొంత సమయం పట్టింది. జనం వీక్షిస్తూనే ఉన్నారు. ఇలాంటి మహానుభావాలని కొందరు పిచ్చివారన్నారు, కొంతమంది అపధూత అన్నారు. మతపిచ్చి గల ఓ ముస్లిమ్ ఆయన వెనుకనే వెళ్ళి ఓ చేతిని నరికివేశాడు. ఆయనకే బాధా అనిపించలేదు. రక్తం ధారలుగా కారుతూంది అలాగే ఆయన వెడ్డున్నాడు. ఆయనలో బాధేం కనిపించలేదు, ముస్లిము ఆశ్చర్యపోయి మీ చేయి తెగి రక్తం కారుతూంది స్వామీ! అన్నాడు. శరీర ధ్యాసలేని ఆయన మరొక చేతితో ఆ చేతిని తుడవగా రక్తం ఆగి మామూలుగా ఆ చేయి అతుక్కుని మామూలుగా వెడ్డున్నాడు.

ముస్లిము యువకుడు తాను అపరాధం చేశానని పశ్చాత్తాపపడ్డా, ఆయన పాదాలపై పడ్డాడు. ఆయన అలాగే మామూలుగానే నడిచి వెళ్ళాడు మహానుభావుడు.

వ్రాశారు. తాను వ్రాసిన గ్రంథములన్నింటినీ తన గురువులకే అంకితమిస్తూ 'పరమహంస గురు' అను గుణనామ మకుటముగా చేస్తూ వ్రాసి, గానము చేస్తూండేవారు.

ఇవిధముగా గురు సమీపమునకు వచ్చు పండితులను, కవులను ఓడిస్తుండేవారు. ఆ పరా జితులైన వారందరూ సదాశివేంద్రుని వాక్యబీమును, వాక్సేనభాన్ని గని, తమకది పరిజ్ఞాన స్థితిని కల్గిస్తుందని విశ్వసిస్తూ, ఆయనకు శిష్యులై పోయారు.

ఇటు శిష్య వాత్సల్యమూ, అటు గురు ప్రభా వమూ ఆశ్చర్యలతో సదాశివేంద్రుడెన్నో కీర్తనల్ను రచించారు. ఆ గీతా మాధుర్యంతో గాయకు లెందరో పరవశించారు. ఆ భక్తి జ్ఞాన బోధల్ని అమృత గుళికలుగా ఆస్వాదించారు.

వీరి 'పిబరే రామరసం' బహుళ ప్రచారంలో గల గీతం.

పరమ గురువులైన శివేంద్రుల వారు 'సదా శివా! నీవేపుడు మౌనం అవలంబించెదవు?' అని అడగగా- 'గురుదేవా నేను ఇప్పటి నుండియే మౌనం పాటిస్తున్నాను' అని గురుపాదాల నంటి

ప్రమాణం చేసి, ఆనాటి నుంచీ మరణ పర్యంతమూ వారు మౌనమునే అవలంబించారు. అప్పటినుంచీ ఆయన స్వరపేటిక శాశ్వతముగా మూగబోయింది. అయినా ఆయన తన అనుభూతుల్ని, భగవద్దనుగ్రహాన్ని అనేకానేక కీర్తనలుగా అవి గాయక జనగళాల్లో నిక్షిప్తములై పోయాయి. ●

తనమీద తనకు విశ్వాసం లేనివాడు నాస్తికుడు

- స్వామి వివేకానంద

జీ.వి. రావ్ పేజీ

(గోటి వేంకటేశ్వరరావు)

శ్రీకృష్ణదేవరాయలు పట్టాభిషేకం జరిగి 500 సంవత్సరాలు గడిచి పోయాయి. తెలుగువారి చరిత్రలో భాషా సాహిత్య సంస్కృతుల వికాసానికి దోహదం చేసినది శ్రీకృష్ణదేవరాయలు. అటు సాహిత్యానికే కాక దేవాలయాల వికాసానికి కూడా ఎంతో కృషి చేసిన సాహితీ సమరాంగణా సార్వభౌముడు. సాక్షాత్ శ్రీకాకుళాంధ్ర దేవుని ఆదేశంతో అముక్త మాల్యదను తెలుగులో రచించి వేంకటేశ్వరస్వామికి అంకితమిచ్చిన చక్రవర్తి. అష్టదిగ్గజకవులను పోషించినవాడు, భువన విజయ సభ మందిరాన్ని నిర్మించి అందు అష్టదిగ్గజ కవుల కావ్యాలను విన్నవాడు. ఆంధ్ర కవితా పితామహుడు అని అల్లసాని పెద్దన్నను గౌరవించినవాడు. పెద్దన, తిమ్మనలనే కాక, మాదయగారి మల్లన్న, అయ్యలరాజు రామభద్రుణ్ణి, ధూర్జటిని, భట్టుమూర్తిని, పింగళి సూరన్నను, తెనాలి రామకృష్ణుణ్ణి గౌరవించి తెలుగు భాషా వికాసానికి ఎనలేని కీర్తిని తెచ్చిన చక్రవర్తి. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు అముక్త మాల్యద కావ్యం అపూర్వం, అద్వితీయం. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు పరాక్రమానికి అద్దం పట్టిన అంశాలన్నీ పెద్దన, తిమ్మన కావ్యాల్లో కనిపిస్తాయి. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు దైవభక్తిపరాయణుడు. అతను అడుగుపెట్టిన ప్రతి దేవాలయంలోనూ, గోపురమో, మండపమో నిర్మించి యివ్వడమే కాక మాన్యాలు, ఆభరణాలు కానుకలుగా యిచ్చాడు. అహోబిలం, అరుణగిరి, శ్రీరంగం, శ్రీశైలం, శ్రీకాళహస్తి, చిదంబరం, మధుర దేవాలయాలకు ఆయన కానుకలు సమర్పించారు. ఇవి కాకుండా దక్షిణ భారతంలో చాలా గుళ్ళూ, గోపురాలు, కళ్యాణ మండపములు రాయలు నిర్మించినవే అని చరిత్ర చెబుతున్నది. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వామిని దర్శించి, ఆ దేవాలయ విమానానికి బంగారు తాపడం చేయించడమే కాకుండా అనేక నవరత్నా భరణాలు కానుకలు యిచ్చి, స్వామికి నిలుపుదోపిడి యిచ్చారు.

శ్రీకాకుళాంధ్ర మహావిష్ణువు ఆదేశం మేరకు వేంకటేశ్వరస్వామికి అముక్త మాల్యద కావ్యాన్ని అంకితమిచ్చారు. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు 500 వందల సంవత్సరాల ఉత్సవం కర్ణాటకలోని హంపిలో ఘనంగా జరుపుతోంది అక్కడి ప్రభుత్వం. (భారతీయత కలిగినవారు) హంపిలో విరూపాక్ష ఆలయం, విరలా లయం, కృష్ణస్వామి దేవాలయం, హజరా రామస్వామి ఆలయం నిర్మించినది రాయలవారే. ఆయన నాట్యకళా వికాసానికి పాటుపడ్డారు. సాహిత్య వికాసానికి అష్టదిగ్గజాలను పోషించారు, సంగీతాన్ని కర్ణాటక సంగీతాన్ని పోషించారు, స్వయంగా నాటకాలు రాశారు, శిల్ప, చిత్రకళలను ప్రోత్సహించారు. కుటీల ఆలోచన కలిగిన తురుప్పులు హంపి, విజయనగరాల విద్వంసానికి పూనుకొన్న ఆ శిథిల శిలలు రాయలు కళాసాంస్కృతిక వీరుడనే చాటిచెబుతున్నాయి. అప్పడానికి ఆయన కన్నడ రాజే అయినా తెలుగు గొప్పతనం గురించి చెబుతూ -

తెలుగదేలయన్న? దేశంబు తెలుగేను
తెలుగు వల్లభుండ, తెలుగొకండ,
ఎల్లన్నపులు గొలువ, నెఱుగనే బాసాడి
దేశభాషలందు తెలుగు లెన్న - అని గొప్పగా చెప్పి తెలుగులో అముక్తమాల్యద

రచించిన రాయలను తెలుగునాట స్మరించుకోకపోవడం విచారకరం. దీనికి ఆంధ్ర ప్రభుత్వం పూనుకోకపోవటం బాధాకరం.

“రవిగాననిచో కవిగాంచునెయ్యడన్, కుంజర యూధంబుదోమకుత్తుక దోచ్చెన్, కలనాటి ధనములక్కర గలనాటికి దాచ కమలగర్భుని వశమా! స్తుతమతియైన యాంధ్రకవి, ధూర్జటి పల్లల కేలగల్గెనో..., హాతెలిసెన్, ఆరవివీరభద్రు రణాహతి, బలిబలిర మీ తాత, తెలియనివన్ని తప్పులని, ఒకనికవిత్వ మందెనయు నొప్పులు తప్పులు, కుక్కలు చెప్పులు వెదకును, మేక తోకకు మేక, రాజనందన రాజ, త్పువటబాబా తలపై, మామనుసంహరించి ఎమిదిని సెపితివి, అల్లసానిని... ఇలా ఎన్నో పద్యాల నవ్వల పువ్వులు మరిచిపోయేదెవ్వరు! మరిస్తే వాడు తెలుగు వాడు కాడు! రాయలను మాటి మాటికి స్మరించుకొంటేనే తెలుగు వాడవుతాడు, తెలుగు తేజం నిలుస్తుంది.

* * *

స్వామీ వివేకానంద జయంతి (జనవరి 12, 1863 జూలై 4, 1902)

“ఒక వ్యక్తి తనను తాను ఎలా భావిస్తాడో అదే అవుతాడు. తాను బలహీనుడినని భావిస్తే బలహీనుడే అవుతాడు, బలవంతుడిని అని భావిస్తే బలవంతుడే అవుతాడు, కార్యసాధన యత్నంలో ఎదురయ్యే అటంకాలను, పొరపాట్లను లక్ష్యపెట్టకూడదు. ఓటమిని లెక్క చేయకూడదు. తిరోగమనాలనూ సహించాలి. లక్ష్యసాధన కోసం వెయ్యి ప్రయత్నాలైనా చేయాల్సింది. అప్పటికీ ఫలింపకపోతే మరో ప్రయత్నానికి సిద్ధం కావాలి.”

“నీ శక్తిని జీవితం... నీ బలహీనతే నీ మరణం...”

ఇటువంటి ఎన్నో అమూల్యమైన జీవిత సత్యాలను ప్రపంచానికి చాటిచెప్పిన మహామనిషి స్వామి వివేకానంద. ఆయన 1863 జనవరి 12న జన్మించారు. గురువు రామకృష్ణ పరమహంస ప్రియ శిష్యుడైన వివేకానందుని పూర్వ నామం నరేంద్ర నాథుడు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఎన్నో ప్రసంగాలు చేసి వేదాంత, యోగ తత్వ శాస్త్రములను సమాజానికి అందించారు. హిందూ తత్వ చరిత్ర, భారతదేశ చరిత్రలలోనే చిరకాలంగా నిలిచిపోయే మహోన్నత ఆధ్యాత్మిక నాయకుడు, రామకృష్ణ మరం వ్యవస్థాపకుడు.

తన భావాలను సమాజానికి పంచి మేల్కొలిపిన మహానుభావుడు తన ప్రసంగాలతో భారతదేశాన్ని జాగృతము చేశారు. అంతేకాదు విదేశాలలో సైతం తన ఉపన్యాసములతో జీవిత పరమార్థాన్ని బోధించాడు. హిందూ మత ప్రాశస్త్యం గురించి ఎన్నో ఉపన్యాసాలు చేశారు. ఆయన వాగ్ధాటికి ముగ్ధులైన అమెరికా ప్రజానీకం బ్రహ్మారధం పట్టింది. ఎంతో మంది అతనికి శిష్యులయ్యారు. సాచ్చాత్య దేశాలలోకి అడుగు పెట్టిన మొదటి హిందూ సన్యాసి వివేకానందుడే.

ఇలా హిందూ ధర్మాన్ని దశదిశలా వ్యాపింపచేసిన వివేకానందుడు... విదేశాలలో పర్యటనలు ముగించుకుని మన దేశానికి తిరిగివచ్చి రామకృష్ణ మతాన్ని స్థాపించారు. దీని ద్వారా భారత యువతకు దిశా నిర్దేశం చేశాడు. అయితే దురదృష్టవశాత్తూ 39 ఏళ్ళ వయసులోనే పరమపదించారు. ఆయన చేసిన సేవలకు గుర్తింపుగా భారత ప్రభుత్వం ఆయన జన్మదినాన్ని “జాతీయ యువజన దినోత్సవం”గా ప్రకటించింది. ●

ప్రముఖాంధ్ర 27 సంవత్సరాలు పూర్తి చేసుకొని 28వ సంవత్సరంలోకి అడుగిడింది. ఎన్ని అడ్డంకులు ఎదురైనా మీ అందరి ఆదరాభిమానంతో నడుస్తోంది. మీ అందరి ఆదరణ ఎప్పటికీ ఇలాగే వుండాలని కోరుకుంటున్నాను.
- గోటి వేంకటేశ్వరరావు

THE ONE STOP SOLUTION FOR ALL YOUR PRINTING NEEDS

GOTETI GRAPHICS

64 (16), Thambiah Road, West Mambalam, Chennai - 600 033. INDIA

☎ : 098400 48941 E-mail : gotetgraphics@gmail.com

Our print support creates a remarkable value in your business

గోపూరం

పసుపు పొడి
మరియు కుంకుమ

**FOR POOJA AND
RELIGIOUS FUNCTIONS**

VISIT US AT

Website : www.gopuramproducts.com

Email : yvs@gopuramproducts.com